שו"ת חזרה לדפי-קשר

אבות ובנים

חומש במדבר

פרשיות במדבר – קרח

נערכו בחסד ה' עלי

שלמה אשכנזי

מהדורה ראשונה תשפ"ב

הארות והערות יתקבלו בשמחה

במייל: gmail.com@7167716

לא מוגה!

פרק א'

מנין בני ישראל ותפקידי הלווים

1. **"שאו את ראש כל עדת בני ישראל" - את מי ציוה ה' למנות את בני-ישראל?**

ה' ציוה את משה למנות את בני ישראל.

2. **מתי נצטווה משה למנות את בנ"י, והיכן?**

משה נצטווה למנות בנ"י באחד באייר בשנה השניה לצאתם מארץ מצרים כאשר חנו עדיין במדבר סיני.

3. **מה הם שלושת הפעמים שביקש ה' למנות את בני ישראל?**
   1. כשיצאו ממצרים.
   2. כשנפלו בעגל.
   3. כשבא להשרות שכינתו עליהם – שלושים יום לאחר הקמת המשכן.
4. **מדוע ביקש ה' למנותם בכל פעם מחדש?**

מתוך חיבתם לפניו מונה אותם כל שעה (משל...).

5. **מי הם האחראים למנות את בני-ישראל?**

משה ואהרון, ונשיא מכל שבט ושבט.

6. **את מי צריכים למנות?**

כל זכר בבני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה, כל יוצא צבא בישראל.

7. **מה הפירוש בפסוק "לבית אבותם"?**

צריך למנות כל אחד לפי שבט אביו ולא לפי שבט אמו. מי שאביו משבט אחד ואמו משבט אחר נמנה לפי שבט אביו.

8. **כיצד ימנו את בני ישראל לגלגלתם?**

על ידי מחצית השקל – בקע לכל גולגולת [לכל ראש].

9. **כמה נמנו סה"כ במפקד השבטים מבן עשרים שנה ומעלה?**

שש מאות אלף, ושלשת אלפים וחמש מאות וחמישים. (603,550).

10. **איזה שבט לא נמנה עם מנין בני ישראל? ומדוע? (2 סיבות)**

שבט לוי לא נמנה עם ישראל.

1. כדאי הוא לגיון של מלך (המקורב למלך) להיות נמנה לבדו.
2. כי כל שבט לוי לא חטאו בעגל.

11. אלו תפקידים קבלו הלויים במצוות ה'?

1. להקים ולפרק את המשכן בשעת המסעות.
2. לישא את המשכן וכליו בשעת המסעות.

12. מה דינו של הזר הקרב לעבודתם בעת פירוק המשכן והקמתו? (רש"י)

"והזר הקרב יומת" - מיתה בידי שמים - חס ושלום.

13. היכן חנו הלויים?

הלויים חנו סביב למשכן.

<u>ביאורי מילים</u>

הפסוק	הביאור	הפסוק	הביאור
אהל מועד	משכן	**לצבאותם**	לפי קבוצתם
שאו את ראש	תספרו ותקבלו את חשבון	**ויפקדם**	ספר אותם
גולגולת	ראש	**פקודיהם**	מספרם
מטה	שבט	**פקד**	ספר
נקבו בשמות	נקראו בשם	**כל הפקודים**	כל הנספרים
הקהילו	נאספו	**לא התפקדו**	לא נספרו
ויתילדו	הביאו הוכחה שנולדו לשבט זה	**הפקד**	תמנה/תן תפקיד
תולדותם	ילדיהם	**קצף**	כעס
על מחנהו	לפי המחנה שלו	**משמרת**	תפקיד, עבודה
על דגלו	לפי הדגל שלו	**זר**	מי שאינו משבט לוי

פרק ב'

חניית בני ישראל במדבר לפי סדר המחנות והדגלים

1. **מה היה צבעם של דגלי השבטים?**

צבע הדגל של כל שבט היה כצבעו של אבנו "בחושן" (רש"י).

2. **מה היתה הסיבה שכל דגל היה לו צבע שונה?**

כך יכיר כל אחד את דגלו, ויישמר הסדר במחנה.

1. **כיצד היה סדר חנייתן של ישראל במדבר?**
   - "אוהל מועד" היה במרכז המחנה.
   - יהודה, יששכר וזבולון חנו במזרח.
   - ראובן, שמעון וגד בדרום.
   - אפרים, מנשה ובנימין במערב.
   - דן, אשר ונפתלי בצפון.
2. **מנין למדו השבטים לחנות כך?**

סימן מסר להם יעקב אביהם כשנשאוהו ממצרים לאחר פטירתו לארץ ישראל, שנאמר: "ויעשו בניו לו כן כאשר ציום" יהודה, יששכר וזבולון ישאוהו ממזרח וכו'.

3. **מה היה המרחק בין מחנה ישראל לאוהל מועד, ומדוע?**

מרחק "מיל" - אלפים אמה, כדי שיוכלו לבֹא בשבת.

4. **כיצד ידעו ישראל מתי להתחיל לנסוע ומתי לחנות? ומהו סדר נסיעתן?**

כשרואין שהענן מסתלק, תוקעים הכהנים בחצוצרות – ואז נוסעים בסדר זה:

- ראשית נוסע מחנה יהודה – במזרח.
- ולאחריו מחנה ראובן – מדרום.
- שלישי נוסע אוהל מועד והלויים.
- לאחריו מחנה אפרים – במערב.
- ולבסוף מחנה דן – מצפון.

ובאותו סדר שנסעו כך חנו.

5. **כיצד היה סדר חנייתן של הלויים ומשה ואהרון סביב למשכן?**

שו"ת חזרה חומש במדבר

- משה ואהרון ובניו חנו במזרח – סמוך למחנה יהודה.
- קהת - חנה בדרום – סמוך למחנה ראובן.
- גרשון - במערב – סמוך למחנה אפרים.
- מררי - בצפון – סמוך למחנה דן.

6. מה לימדונו חז"ל משכנות זו?

משה ואהרון ובניו שחנו סמוך ליהודה, יששכר, וזבולון – עליהם נאמר: "טוב לצדיק וטוב לשכנו". ויצאו מזבולון סופרים חשובים ותומכי תורה, ומיששכר יצאו עמלי תורה וגדולי הדור.

אבל "קורח" - ממשפחת קהת שהיה סמוך למחנה ראובן – עליו נאמר: "אוי לרשע ואוי לשכנו", וגם שבט ראובן הושפע ממחלוקתו של קורח.

7. סדר החניה

	שבט	הנשיא	המספר
מחנה יהודה	**יהודה**	נחשון בן עמינדב	74,600
	יששכר	נתנאל בן צוער	54,400
	זבולון	אליאב בן חלון	57,400
מחנה ראובן	**ראובן**	אליצור בן שדיאור	46,500
	שמעון	שלומיאל בן צוריישדי	59,300
	גד	אליסף בן רעואל	45,600
מחנה אפרים	**אפרים**	אלישמע בן עמיהוד	40,500
	מנשה	גמליאל בן פדהצור	32,200
	בנימין	אבידן בן גדעוני	35,400
מחנה דן	**דן**	אחיעזר בן עמישדי	62,700
	אשר	פגעיאל בן עכרן	41,500
	נפתלי	אחירע בן עינן	53,400
שבט לוי	**גרשון**	אליסף בן לאל	7,500
	מררי	צוריאל בן אביחיל	6,200
	קהת	אליצפן בן עוזיאל	8,600

8. צורת הדגל והצבע

השבט	הדגל	צבע	האבן בחושן
ראובן	דודאים	אדום	אודם
שמעון	שכם	ירוק	פטדה
לוי	אורים ותומים	לבן / שחור / אדום	ברקת
יהודה	אריה	תכלת / סגול	נופך

ישששכר	שמש / ירח	שחור / כחול	ספיר
זבולון	אוניה	לבן	יהלום
דן	נחש	סגול	לֶשֶׁם
גד	אוהל	אפור	שבו
נפתלי	איילה	אדום / בורדו	אחלמה
אשר	עץ זית	זהב	תרשיש
אפרים	שור	שחור	שוהם
מנשה	רְאֵם	שחור	שוהם
בנימין	זאב	י"ב הצבעים	ישפה

פרק ג'

תפקידי הלווים ופדיון בכורי ישראל

1. **מנין למדנו "שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו"?**
שנאמר: "ואלה תולדות אהרן ומשה" ואינו מזכיר רק את בני אהרן, ונקראו "תולדות משה".
2. **מה הם תפקידי הלויים?**
   1. לסייע לכהנים בשמירת המקדש שזר לא יקרב לעבודתם.
   2. לסייע בכל צורכי המשכן. בפירוקו - והרכבתו ובנשיאתו, ובשמירת כלי המשכן.
3. **מה הם תפקידי הכהנים?**
הקרבת קרבנות, קבלת דמים וזריקתם, הקטרת קטורת והדלקת נרות ושאר העבודות במשכן.
4. **מי היה אמור לעבוד במשכן לפני הכהנים? ומדוע הפסידו זאת?**
"בכורות - ישראל" שניצלו במכת בכורות במצרים וחלה עליהם קדושת השם. ונפסלו לעבודה כשחטאו בעגל, וקיבלו זאת הלויים במקומם שלא חטאו בעגל.
5. **מאיזה גיל נמנו הלויים על-פי ה'?**
מבן חדש ומעלה.
6. **מי משבט לוי לא נמנה עם הלויים?**
משה, אהרון ובניו – לא נמנו במנין הפקודים של שבט לוי.
7. **"ויפקד אותם משה על-פי ה'" - כיצד מנה משה את הלויים על-פי ה'? (רש"י)**
אמר משה לה': איך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת מנין יונקיהם? אמר לו הקב"ה: "עשה אתה שלך ואני אעשה שלי". הלך משה ועמד בפתח האוהל ובת קול יוצאת מן האוהל ואומרת כך וכך תינוקות יש באוהל.
8. **מה הוסיף הקב"ה ללויים בשמותם?**
אותיות **י, ה**, כגון; **ה**גרשוני, **ה**לבני.... לייחד שמו עליהם.

9. **מה היה תפקידם של משפחת "גרשון" בנשיאת המשכן?**
שהיו נושאים את יריעות המשכן, יריעות העיזים, מכסה עורות אלים ותחשים, מסך פתח המשכן וקלעי החצר, ומסך פתח שער החצר.
10. **מה היה תפקידם של משפחת "קהת" בנשיאת המשכן?**
שהיו נושאים את הארון, והשולחן, והמנורה, מזבח הזהב, מזבח הנחושת, והפרוכת.
11. **מה היה תפקידם של משפחת "מררי" בנשיאת המשכן?**
קרשי המשכן, בריחיו ואדניו. עמודי החצר ואדניהם, היתדות והמיתרים.
12. **מי היה נשיא שבט לוי?**
אלעזר בן אהרון הכהן.
13. **היכן חנו משה, אהרון ובניו?**
משה, אהרון ובניו חנו בצד מזרח של המשכן מול הפתח.
14. **כמה נמנו משבט לוי מבן חדש ומעלה?**
עשרים ושניים אלף לויים מבן חדש ומעלה.
15. **מדוע מנה הכתוב בלויים עשרים ושניים אלף, והרי הסכום המדוייק היה עשרים ושניים אלף ושלש מאות?**
שלש מאות הללו היו "בכורים" בעצמם ולא הוזקקו לפדיון.
16. **כמה בכורות נמנו מעם ישראל שהיו זקוקים לפדיון?**
עשרים ושניים אלף, מאתיים שבעים ושלשה.
17. **מה עשו עם מאתיים שבעים ושלשה הבכורות מישראל שהיו "עודפים"?**
לקחו מכל "בכור" חמשה שקלים ואת הכסף נתנו לאהרן ובניו.
18. **כיצד ידע משה ממי לבקש "חמשה שקלים"?**
משה רבנו ע"ה הביא קלפי והניח בתוכו עשרים ושניים אלף פתקים וכתב עליהם "בן לוי" ומאתיים ושבעים ושלושה פתקים כתב עליהם "חמשת שקלים" וערבבן, אמר להם בואו וקחו פתקכם לפי גורל.
19. **מצ"ב טבלת סיכום שבט לוי – מניינו, תפקידו ועוד... שנן היטב!**

בית אב	גרשון	קהת	מררי
משפחות בית אב	לבני, שמעי	עמרם, יצהר, חברון, עוזיאל	מחלי, מושי
נשיא בית אב	אליסף בן לאל	אליצפן בן עוזיאל	צוריאל בן אביחיל
מנין השבט	7,5000	8,600	6,200
מקום חנייתם	מערב	דרום	צפון

תפקידם במשכן - לישא במסעות את...	▪ המשכן-יריעות התחתונות ▪ האוהל-יריעות העיזים ▪ מכסה העורות ▪ מסך פתח אוהל מועד ▪ קלעי החצר ▪ מסך פתח שער החצר ▪ מיתרי החצר	▪ הארון ▪ השולחן ▪ המנורה ▪ מזבח הזהב ▪ מזבח הנחושת ▪ כלי הקודש שלהם ▪ הפרוכת	▪ קרשי המשכן ▪ בריחיו ▪ עמודיו ▪ אדניו ▪ עמודי החצר ▪ אדני עמודי החצר ▪ יתדותיו ▪ מיתריהם

20. תרשים משפחת לוי – שנן היטב!

לוי									
גרשון		קהת					מררי		
לבני	שמעי	עמרם			יצהר	חברון	עוזיאל	מחלי	מושי
		מרים	אהרון	משה					
		חור	נדב אביהוא אלעזר איתמר	אליעזר גרשום					

פרק ד'

תפקידי הכהנים ומשאות הלווים

<u>פרשת במדבר, פסוקים א-כ – תפקיד אהרון ובניו ומשא בני קהת</u>

1. **כמה פעמים מנו את שבט לוי, ומדוע?**
   - בפעם הראשונה מנו את שבט לוי – כל זכר מגיל חודש ומעלה.
   - בפעם השניה מנו את שבט לוי – מגיל שלושים עד גיל חמישים לצורך עבודה במשכן.
2. **מי השתתף במנין שבט לוי למשא המשכן?**

   משה ואהרון ונשיאי ישראל (הלויים שלוחי ישראל).
3. **מהו תפקיד <u>אהרון ובניו</u> בנסוע המחנה?**

   תפקיד אהרון ובניו בנסוע המחנה – לכסות את כלי המשכן (כמבואר בטבלה).
4. **מהו תפקיד הלויים הלויים בנסוע המחנה, ומי הם?**

   תפקיד הלויים – בני גרשון קהת ומררי בנסוע המחנה – לישא את המשכן וכליו.
5. **מהו תפקיד של <u>בני קהת</u> בנסוע המחנה?**

   תפקיד בני קהת בנסוע המחנה – לישא את <u>כלי המשכן</u>.
6. **מהו תפקיד של אלעזר הכהן בנסוע המחנה?**

תפקידו של אלעזר הכהן בנסוע המחנה הוא – לפקד על משא בני קהת, ועל משא שמן המאור (להדלקת המנורה) וקטורת הסמים (סממני הקטורת), מנחת התמיד (סולת, שמן ויין) ושמן המשחה.

7. **מהו האיסור על בני קהת, ומה עונשם?**

אסור לבני קהת להיכנס לאוהל מועד לראות את כלי הקודש או ליגע בהם, התפקיד הזה הוא רק של אהרון ובניו.
ואם חלילה יעברו על כך – עונשם מיתה בידי שמיים.

8. **כיצד כיסו אהרון ובניו את כלי המשכן בנסוע המחנה?**

פסוקים	הכלי	הכיסוי	הניחו עליו	המכ... הע...
ה	הארון		הפרוכת	
ו	הפרוכת	עור תחש		בגד כ...
ז-ח	השולחן	בגד תכלת	כלי השולחן	▪ בגד... שני... ▪ עור...
ט-י	המנורה	בגד תכלת		והניחו <u>בתוך</u> עור ת... את המנורה וכלי...
יא	מזבח הזהב	בגד תכלת		עור...
יב	כלי מזבח הזהב	<u>בתוך</u> בגד תכלת		עור...
יג	מזבח הנחושת	בגד ארגמן	כלי המזבח	עור...

<u>פרשת נשא, פסוקים כא-כח – משא בני גרשון</u>

9. מה הם תפקידי בני גרשון?

תפקידי בני גרשון הם; לפרק ולישא את –

- יריעות המשכן (10 יריעות התחתונות).
- יריעות האוהל (11 יריעות עיזים).
- מכסה עורות אילים המאדמים ומכסה עורות התחשים.
- מסך פתח האוהל (המשכן).
- קלעי החצר (וילון).
- מסך פתח שער החצר.
- מיתרי יריעות המשכן והקלעים.
- וכלי העבודה לפירוק והרכבת המשכן.

<u>פסוקים כט-לז – משא בני מררי</u>

10. מה הם תפקידי בני מררי?

תפקידי בני מררי הם; לפרק ולישא את –

- קרשי המשכן.
- בריחיו.
- עמודי הפרוכת ועמודי מסך פתח האוהל.
- אדני הקרשים והעמודים.
- עמודי החצר ואדניו.
- יתדות ומיתרי עמודי החצר.

11. מהו מנין בני גרשון, קהת ומררי – מבן 30 עד גיל 50?

- גרשון – 2,630.
- קהת – 2,750.
- מררי – 3,200.

סך כל הלויים שעבדו במשכן היו: 8,580.

12. מי הם האחראים שפיקדו על עבודת הלויים במשכן?

האחראים היו אלעזר ואיתמר בני אהרון הכהן.

- אלעזר היה ממונה על – בני קהת.
- איתמר היה ממונה על – בני גרשון ומררי.

13. סיכום תפקידי הלויים במשא המשכן:

<u>בני קהת</u> משא	**<u>בני גרשון</u>** פירוק ומשא	**<u>בני מררי</u>** פירוק ומשא
הארון	יריעות המשכן (10 יריעות התחתונות).	קרשי המשכן.
הפרוכת	יריעות האוהל (11 יריעות עיזים).	בריחיו.
השולחן	מכסה עורות אילים המאדמים ומכסה עורות התחשים.	עמודי הפרוכת ועמודי מסך פתח האוהל.
המנורה	מסך פתח האוהל (המשכן).	אדני הקרשים והעמודים.
מזבח הזהב	קלעי החצר (וילון).	עמודי החצר ואדניו.
כלי מזבח הזהב	מסך פתח שער החצר.	יתדות ומיתרי עמודי החצר.
מזבח הנחושת	מיתרי יריעות המשכן והקלעים.	
	כלי העבודה לפירוק והרכבת המשכן.	

פרק ה'

שילוח טמאים , אשם גזלות ואשה סוטה

<u>פסוקים א-ד – שילוח טמאים מן המחנה</u>

1. **מה הם שלושת המחנות שהיו לישראל בעת חנייתם במדבר?**
   1. **מחנה שכינה** – המשכן והחצר (תוך הקלעים המקיפים את חצר המשכן).
   2. **מחנה לויה** – מחנה חניית הלויים (מחוץ לקלעים סביב ארבע רוחות).
   3. **מחנה ישראל** – מעבר למחנה לויה עד סוף מחנה הדגלים לכל ארבע רוחות.
2. **מי הם שלושת המשולחים מן המחנות?**
   - **מצורע –** אדם שיש בגופו נגע צרעת.
   - **זב –** אדם שיוצאת טומאה מגופו.
   - **טמא לנפש –** אדם שנטמא בטומאת מת, נגע במת או נכנס לאוהל המת.

3. **מדוע הם משולחים מן המחנות?**

כדי שלא יטמאו את המחנה שבו ה' משרה את שכינתו. וכפי שנאמר בפסוק: "**ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שוכן בתוכם**".

4. **מאיזה מחנה משולח כל אחד מהם?**

- **מצורע –** משולח מחוץ לשלוש מחנות.
- **זב –** מותר להיכנס למחנה ישראל, ומשולח ממחנה שכינה ולויה.
- **טמא לנפש –** מותר להיכנס אף למחנה לויה, ומשולח ממחנה שכינה בלבד!

5. **הוכח מן הפסוק שאין הבדל בין זכר לנקבה!**

נאמר בפסוק: "**מזכר עד נקבה תשלחו**, אל מחוץ למחנה תשלחום".

<u>פסוקים ה-ז – אשם גזלות</u>

6. **מה הוא חטאו של הגוזל המתחייב ב"אשם גזלות"** (שלשה שלבים)?

1. **גזל** מחברו חפץ שווה אפי' פרוטה (בין בשוגג ובין במזיד).
2. **שיקר** לחברו שהוא לא גזל ממנו – כיחש בעמיתו.
3. **נשבע בשם ה' על שקר** שהוא לא גזל – מעלה מעל בה' (עבירה גוררת עבירה).

7. **כיצד הגוזל חוזר בתשובה ומכפר על חטאו** (שלש פעולות)?

1. **וידוי –** מודה ששיקר.
2. **תשלומים –** משלם קרן וחומש.
3. **להקריב קרבן –** אשם גזלות (אשם ודאי).

8. **מה הוא קרן ומה הוא חומש, וכיצד משלם?**

- **קרן –** משיב את סכום הגזלה – תחילה משלם את הסכום שגזל כפי שנאמר: "**והשיב את אשמו בראשו**" (בראשו=בראשונה).
- **חומש –** מוסיף לשלם חומש – תוספת תשלום של רבע מסכום הגזלה.

(חמישית = 25% חומש של התורה) – וכפי שנאמר: "**וחמישיתו יוסף עליו**".

9. **איזו בהמה מקריב לאשם?**

איל – (כבש בשנתו השניה) "**איל הכיפורים**", צריך להיות שווה שני סלעים.

10. **מתי האדם שגזל ושיקר ונשבע על שקר – אינו חייב בחומש וקרבן?**

אם הגזלן אינו הודה בעצמו שגזל, אלא שבאו עדים שהוא גזל – במקרה זה משלם <u>קרן</u> בלבד (סכום הגזלה) כדין כל גזלן.

11. **מה יעשה הגזלן אם הנגזל מת?**

ישלם קרן וחומש ליורשים – קרוב משפחה.

<u>פסוק ח – גזל הגר</u>

12. **אם אין לנגזל קרובי משפה, כיצד יתקן את החטא?**

אם אין לנגזל קרוב משפחה – ישלם הגזלן את הקרן והחומש לכהני משמר (לכהנים העובדים באותו שבוע במקדש).

13. כיצד יתכן שאין לאדם קרוב משפחה?

מדובר שגזל מאדם שהתגייר ולא נולדו לו בנים לאחר הגיור.

(כל קרוביו שהיו לו בהיותו גוי, אינם נחשבים כקרוביו, כי גר שהתגייר נחשב כקטן שנולד).

<u>פסוקים ט-י – תרומה וביכורים ממון כהן</u>

14. ביכורים ותרומה שאדם מפריש, למי הם שייכים, לבעלים או לכהן?

- בתחילה נאמר בפסוק: "וכל תרומה... איש אשר יתן **<u>לכהן לו יהיה</u>**" – שהם שייכים **<u>לכהן</u>**.
  ואחר כך נאמר "ואיש את קדשיו **<u>לו יהיו</u>**" – שהם שייכים **<u>לבעלים</u>**.

<u>ההסבר הוא</u>:

- הם שייכים לכהן, רק <u>לאחר שנתן אותם לכהן</u> ורק אז הם הממון של הכהן.
- אך הכהן לא יכול לקחת ממנו בכח כי האדם שמפריש <u>הוא יכול להחליט</u> לאיזה כהן לתת.

לשון הפסוק	הביאור
וְיִשַׁלְּחוּ	ישלחו, יוציאו
לִמְעֹל מַעַל בַּה'	החטא לאדם הוא גם מעילה, חטא לה'
וְאָשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	האדם ההוא יכיר באשמתו (לשוב בתשובה ולהתודות)
והשיב אֶת אשמו בראשו	יחזיר את הקרן, הכסף שהוא עיקרו של הנזק
ונתן לאשר אָשַׁם לוֹ	יתן לאדם שהוא גזל ממנו (לנגזל)
וְאִם אֵין לָאִישׁ גֹּאֵל	אם אין לגר יורשים
לְהָשִׁיב הָאָשָׁם אֵלָיו	להחזיר לנגזל כל מה שהוא חייב (הקרן והחומש)
אֵיל הַכִּפֻּרִים	האיל לאשם (אשם גזלות) כדי לכפר על חטאו
וכל תרומה... לַכֹּהֵן	הביכורים יהיו לכהן
וְאִישׁ אֶת קָדָשָׁיו	קדשים שאינם שייכים לכהן – שייכים לבעלים
אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לַכֹּהֵן לוֹ יהיה	בעל הבית יכול לבחור לעצמו את הכהן שיתן לו את מתנות הכהונה

<u>ביאורי מילים</u>

<u>פסוקים: י"א-ל"א – אשה סוטה</u>

<u>הקדמה:</u>

בית של עם ישראל הוא בית קדוש והשכינה מצויה בו ולכן חובה לשמור על דרכי הקדושה.

אשה שנראה עליה שסטתה מן הדרך הכשרה ואינה הולכת בדרך הקדושה הבעל מביא אותה לבית המקדש אל הכהן כדי לבדוק אם היא טמאה או טהורה.

15. מה גורם לבעל להביא את אשתו לכהן כדי לשתות מים מרים?

1. שבעלה התרה בה <u>בפני עדים</u> שלא תסתתר עם איש פלוני.
2. והעידו עדים <u>שהסתתרה</u> בפני אותו איש פלוני.

16. אשה שעברה על רצון בעלה והסתתרה עם איש פלוני, מה דין האיש והאשה?

- על הבעל – או לגרשה, או להשקותה ממי המרים.
- האשה – אם נמצאת שנטמאה מפסידה את כתובתה. (התחייבות הבעל לאשתו).

17. האם חובה על האיש לקחת את אשתו אל הכהן, והאם ניתן לכפות על האשה?

לא. רק אם שניהם רוצים רק אז האיש לוקה את אשתו אל הכהן להשקותה מי סוטה.

אבל אם אינם מעוניינים, נותן לה גט.

18. איך נקראת המנחה שצריך הבעל להביא עבור אשתו הסוטה?

מנחת קנאות.

19. במה שונה מנחת קנאות משאר המנחות? (ארבעה דברים)

1. קמח – ולא סולת.
2. שעורים – ולא חיטים.
3. לא יוצק עליה שמן.
4. לא נותן עליה לבונה.

20. מה עושה הכהן עם המנחה?

- הנפה – הכהן מניח ידו תחת יד האשה ומניפים את המנחה (מוליך ומביא, מעלה ומוריד).
- הגשה – מגיש את המנחה לקרן מערבית דרומית של המזבח.
- קמיצה – קומץ מן המנחה ומקטיר על המזבח (אזכרה).
- הקטרה – הכהן מקטיר את הקומץ על האש שבגג המזבח.

21. מה שם הכהן בתוך כלי חרס חדש?

1. מים קדושים – ממימי הכיור.
2. עפר – מקרקע המשכן.

22. מנין שהכהן משקה את האשה רק לאחר הקטרת המנחה?

שנאמר "והקטיר המזבחה – ואחר ישקה את האשה את המים".

23. כיצד נקראים המים?

"מי המרים המאררים".

24. היכן במקדש מעמידים את האשה?

הכהן מעמיד את האשה בשער ניקנור (מול ההיכל).

25. מה עושה הכהן עם האשה על מנת לבזות אותה?

"ופרע את ראש האשה" – הכהן מסיר את כיסוי הראש של האשה ומפזר את שערה.

26. מה נתן הכהן לאשה להחזיק בידה, ומדוע?

הכהן נותן את המנחה על כפיה כדי שתתעייף ותרצה להודות שנטמאה ללא השקאת מי המרים.

27. מה השביע הכהן את האשה?

הכהן משביע את האשה ואומר לה;

- אם לא חטאה וטהורה היא – "הנקי ממי המרים המאררים".
- אך חטאה וטמאה היא – "תחנקי במי המרים המאררים".

28. מה כותב הכהן על המגילה, ומה עושה עם המגילה שהוא כותב?

1. הכהן כותב את שבועת האלה (קללה).
2. מוחק את המגילה במים המרים.
3. משקה את האשה את המים.

29. מה קורה לאחר שהאשה שתתה מהמים?

- אם האשה חטאה וטמאה היא – צבה בטנה (מתנפחת) ונופלת ירכה. (הירך הוא החלק העליון ברגל).
- אם האשה לא חטאה וטהורה היא – זוכה להיפקד בבנים יפים וחכמים.

<u>ביאורי מילים</u>

כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ	אם אשתו תסטה ותצא מהדרך הישרה
וּמָעֲלָה בוֹ מָעַל	תמעול בבעלה [לפי החשד של בעלה]
וְנסתרה	הסתתרה עם איש אחר
וְהִיא נִטְמָאָה	יש חשד שנטמאה
וְעֵד אֵין בָּהּ	ואין עדים שנטמאה (אך יש עדים שהסתתרה)
וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה	לא נתפסה בידי האיש בחזקה
וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה	הבעל הזהיר את אשתו (שלא תסתתר עם איש פלוני)
והביא את קרבנה עליה	יביא קרבן שלה בעבורה, בשביל האשה
מִנְחַת קְנָאֹת	מנחת אשה סוטה
מַזְכֶּרֶת עָוֹן	מנחה הבאה להזכיר את העוון של האשה
וְהִקְרִיב אותה	יביא את האשה
מַיִם קְדֹשִׁים	מים שקדשו בכיור (הוכנסו לכיור ונהיו קדושים)
וּפָרַע אֶת רֹאשׁ האשה	יגלה את ראשה ויפזר אותם
אִישהּ (עם אות י')	בעלה
מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים	המים המרים (המים הקדושים, שייהפכו למרים ויביאו עליה מארה, קללה)
וְאם לא שטית טומאה	ואם לא סטית מהדרך הישרה ולא נטמאת

הִנקי	תהיי נקיה, (לא יזיקו לך המים)
וְאַתְּ כִּי שָׂטִית	אבל אם סטית מהדרך הישרה...
בשבועת האלה	בשבועה שיש בה קללה. (אלה=קללה)
וְלִשְׁבֻעָה	שיהיו הכל נשבעים בך (כמו שקרה לאשה ההיא)
את ירכך נופלת	הרגל שלך תפול
וְאת בטנך צבה	הבטן שלך תהיה נפוחה
לצבות בטן	לגרום לבטן להתנפח
ולנפיל ירך	ולגרום שהרגל תפול
וּמָחָה	ימחה, ימחוק
וְאחר ישקה	ואחר כך ישקה
וְנִקְּתָה	תהיה נקיה מעונש (והמים לא יזיקו לה)
תּוֹרַת הַקְּנָאֹת	דיני אשה שסטתה ובעלה קינא לה

פרק ו'

דיני נזיר וברכת כהנים

<u>פרשת נזיר – פסוקים: א'-כ"א:</u>

1. **מה פירוש "נזיר"?**

אדם שנדר נזירות ואסר על עצמו לשתות יין כדי להוסיף קדושה ולפרוש מתענוגי העולם.

2. **מהם שלשת האיסורים האסורים על הנזיר?**
   1. להתרחק מכל דבר הקשור לגפן ויין.
   2. צריך לגדל את שערו ואסור לו להסתפר ולהתגלח.
   3. על הנזיר יש איסור טומאה למת. אסור לו להיטמא למתים ואפילו לשבעת קרוביו.
3. **מה הם הדברים הקשורים לגפן ויין שאסורים על הנזיר, ומה פירושם?**

- יין – יין חדש.
- שכר – יין ישן.
- חומץ יין וחומץ שכר – יין או שכר שהתקלקל והפך להיות חומץ.

- משרת ענבים – אוכל ששרו אותו בתוך יין.
- ענבים לחים – ענבים רגילים.
- ענבים יבשים – צימוקים.
- חרצנים – גרעינים.
- זגים – הקליפה של הענב.

4. מי הם שבעת הקרובים שאסור לנזיר להיטמא להם?

- אביו ואמו.
- אחיו ואחותו.
- בנו ובתו.
- אשתו.

5. מה הדין של נזיר שנטמא באמצע ימי נזירותו?

1. צריך להיטהר ע"י הזאת מי אפר פרה אדומה ביום הראשון וביום השביעי לטומאתו.
2. ביום השביעי מגלח את כל שיער ראשו.
3. ביום השמיני מביא קרבנות לבית המקדש.
4. הימים הראשונים של הנזירות נופלים, ומתחיל למנות את נזירותו מחדש.

6. אלו קרבנות מביא נזיר <u>שנטמא</u> בתום ימי טהרתו?

- שתי תורים או שני בני יונה – אחד לעולה ואחד לחטאת.
- כבש – לאשם.

7. מה הם חמשת הדברים שצריך הנזיר להביא להקרבה בתום ימי נזירותו?

- כבש – לעולה.
- כבשה – לחטאת.
- איל – לשלמים.
- מנחת נסכים – של העולה והשלמים.
- עשר חלות בלולות בשמן, ועשר רקיקי מצות משוחים בשמן.

8. מה עושה הנזיר לאחר שהקריב את קרבנותיו?

הנזיר מגלח את שיער ראשו בחצר המשכן.

9. מה עושה הנזיר עם השיער שגילח?

לוקח את השיער שגילח ומניח על האש הבוערת תחת הדוד שמתבשל בו בשר זבח השלמים.

10. אלו חלקים מהקרבן מניפים הכהן והנזיר לאחר שסיים את ימי נזירותו?

1. זרוע (השמאלית) של איל השלמים לאחר שהתבשלה.

2. חלת מצה אחת שלמה.
3. רקיק מצה אחד שלם.
4. חזה ושוק של איל השלמים (שמניפים בכל שלמים).

11. כיצד מניף הכהן עם הנזיר את חלקי הקרבן?

לאחר שהנזיר התגלח, מניח הכהן את הכל על כפי הנזיר, והכהן והנזיר מניפים ביחד. (מוליך ומביא, מעלה ומוריד).

12. אלו חלקים מקבל הכהן מהקרבן שהקריב הנזיר?

בשר החטאת, וחלקי איל השלמים שהונפו.

13. ממתי מותר לנזיר לשתות יין ולהיטמא למתים?

לאחר זריקת דם הקרבנות (ואפילו אחד מהם).

<u>טבלת סיכום – קרבנות הנזיר</u>

	בתוך ימי הנזירות – אם נטמא	**בתום ימי נזירותו**
עולה	תור או בן יונה	כבש
חטאת	תור או בן יונה	כבשה
אשם	כבש	
שלמים		איל
מנחה		10 חלות בלולות בשמן 10 רקיקי מצות משוחים בשמן
מנחת נסכים	לעולה	לעולה ושלמים

<u>ברכת כהנים – פסוקים: כ"ב-כ"ז:</u>

1. "אמור להם" – מהו הציווי המוזכר בפסוק זה, ולמי נאמר?

הכהנים נצטוו לומר את הברכה באופן ברור, במתינות, בכוונה ובלב שלם.

2. הסבר את הברכות השונות הכתובות בברכת כהנים!

- יברכך ה' – שיתברכו נכסיך.
- וישמרך – ה' ישמור את נכסיך שלא יאבדו. (כגון ע"י שודדים).
- יאר ה' פניו אליך – ה' יראה לך פנים שוחקות, יפנה אליך בסבר פנים יפות.
- ויחנך – יתן לך חן, שתשא חן בעיני כל רואיך.
- ישא ה' פניו אליך – ה' יכבוש כעסו ממך כשתשוב אליו בתשובה.
- וישם לך שלום – שיהיה לך שלום עם כל רואיך.

3. "ואני אברכם" – את ה' מי יברך?

- פירוש א': ה' יברך את <u>בני-ישראל</u>. (הכהנים יזכירו את שמו של ה' על מנת שיברכם).

- פירוש ב': ה' יברך את הכהנים. (הכהנים יברכו את בנ"י ובעבור זה ה' יברך את הכהנים).

פרק ז'

קרבנות הנשיאים

1. **מי הביא נדבה מיוחדת לחנוכת המזבח?**
נשיאי ישראל התנדבו נדבה מיוחדת לחנוכת המזבח.

2. **מה הם הנדבות התנדבו הנשיאים?**
   1. עגלות צב, ובקר (שוורים) – לנשיאת המשכן על ידי שבט לוי.
   2. בהמות וכלים – להקריב קרבנות ולהקטיר קטורת.

3. **מדוע אמר הקב"ה למשה "קח מאתם"?**
משה לא קיבל מידם כי לא נצטווה שישאו הלויים את המשכן על העגלות.

4. **באיזה תאריך נחנך המשכן והנשיאים הביאו את תרומתם?**
בתאריך א' ניסן (של השנה השניה לצאתם ממצרים).

5. **כמה עגלות ובקר תרמו הנשיאים?**
שש עגלות ושנים עשר בקר, לכל עגלה שני בקר. (כל נשיא תרם חצי עגלה ופר אחד).

6. למה שימשו העגלות?

העגלות שימשו לנשיאת כלי המשכן.

7. מה הפירוש "עגלות צב"?

עגלות מכוסות ויפות.

8. כיצד חולקו העגלות בין שבט לוי, ומדוע?

1. שתי עגלות קיבלו בני גרשון לנשיאת יריעות המשכן.
2. ארבע עגלות קיבלו בני מררי, כי הם נושאים את הדברים הכבדים ביותר במשכן [קרשי המשכן והאדנים וכו'].

9. מי לא קיבל עגלות, ומדוע?

בני קהת לא קיבלו עגלות. כי הם נושאים את הכלים המקודשים (ארון, שולחן, מנורה וכו'), ואין זה כבוד לישא אותם בעגלות אלא בכתף.

10. כמה בהמות וכלים הקריבו הנשיאים? <u>מסוכם בטבלה!</u>

הקרבן	הכמות	לצורך
קערת כסף – מלאה סולת בלולה בשמן	1	מנחת נדבה
מזרק כסף – מלא סולת בלולה בשמן	1	מנחת נדבה
כף זהב – מלאה קטורת	1	להקטיר קטורת
פר	1	קרבן עולה
איל	1	קרבן עולה
כבש	1	קרבן עולה
שעיר עיזים	1	קרבן חטאת
בקר	2	קרבן שלמים
אילים	5	קרבן שלמים
עתודים	5	קרבן שלמים
כבשים	5	קרבן שלמים

11. מה הם עתודים?

תיישים (שעיר עיזים זכרים גדולים).

12. מה היתה הוראת השעה בקרבנות הנשיאים?

1. שהביאו קרבן חטאת בנדבה.
2. שהקטירו קטורת יחיד בנדבה.

3. שהקטירו את הקטורת על מזבח החיצון.
4. שהקריבו את קרבנותיהם בשבת (אף שהיו קרבנות נדבה).

13. במשך כמה ימים הקריבו את קרבנם?

במשך שנים עשר יום, בכל יום נשיא אחד.

14. לפי איזה סדר הקריבו הנשיאים את קרבנם?

לפי סדר חניית השבטים במדבר.

15. מדוע הזדרזו הנשיאים להביא קורבנות ביום חנוכת המשכן?

כי בזמן שהתנדבו ישראל לבניית המשכן הנשיאים התנדבו אחרונים... לכן כעת התנדבו ראשונים.

16. **מהיכן שמע משה את קולו של ה' כשהיה מדבר איתו?**

משה בא אל אוהל מועד ושם שומע את הקול הבא מעל הכפורת מבין שני הכרובים,

כי הקול היה יוצא מן השמים לבין שני הכרובים ומשם יצא לאוהל מועד.

17. כיצד היה הקול, האם אהרון גם היה שומע?

הקול היה חזק כמו במעמד הר סיני וכשמגיע לפתח היה עוצר ולא היה יוצא לחוץ ואפילו אהרון שעמד לידו לא היה שומע.

פרק ח'

הדלקת המנורה וטהרת הלווים

<u>נושאים:</u>

- הדלקת המנורה
- טהרת הלויים וגיל עבודתם

1. מהו הציווי שנצטווה אהרון במצות הדלקת נרות המנורה?

אהרון נצטווה להכין את הפתילות באופן שיהיו פונות ומאירות לכיוון הקנה האמצעי.

2. מה הפירוש בפסוק "בהעלותך את הנרות"?

1. כאשר תדליק (תעלה אש) במנורה.
2. מעלות היו למנורה שעליהן עולה הכהן להדליק את המנורה.

3. ממה היתה עשויה המנורה, וכיצד?

המנורה היתה עשויה זהב. כולה ממקשה אחת (גוש אחד), בין ירכה (שהיא החלק הגדול) ובין פרחיה (שהם החלקים הקטנים).

4. מדוע נאמר "ויעש כן אהרון"?

1. מלמד שאהרון לא שינה מאומה ממצוה זו, בפרטי המצוה ובשמחת עשייתה.

2. אהרון הוא שהיה מדליק את המנורה על אף שגם כהן הדיוט כשר להדלקת המנורה, וזה מרוב חיבתו למצוה.

5. מי היה צריך לעבוד במקדש, ומדוע?

בכורי ישראל הם היו מיועדים לעבודה במשכן, כי ה' הציל אותם במכת בכורות במצרים ולכן הקדיש אותם לעבודתו.

6. מדוע נלקח מהם תפקיד זה, ומי נבחר במקומם?

ה' לקח את תפקידי העבודה במשכן מהבכורות כי ישראל חטאו בעגל, והעביר לשבט לוי שהם לא עבדו בעגל.

7. מה הם הפעולות שצריכים הלווים לעשות כדי לטהרם לעבודה במשכן?

1. הזאת מי חטאת (מי אפר פרה אדומה) ביום השלישי והשביעי.
2. גילוח כל שערות גופם בתער.
3. הטבלת בגדיהם במקוה טהרה (ביום השביעי).
4. טבילת גופם במקוה טהרה (ביום השביעי).

8. איזה קרבנות צריכים הלווים להקריב?

1. פר בן בקר – לעולה, ומנחת נסכיו.
2. פר בן בקר – לחטאת.

9. מדוע כתוב שתי פעמים בפסוק "והקרבת את הלווים"?

1. לכנס את הלווים – לפני חצר אוהל מועד.
2. להכניס את הלווים – לחצר המשכן.

10. מה הם שתי הסמיכות שעשו?

1. בני ישראל יסמכו את ידיהם על ראש הלווים.
2. הלווים יסמכו את ידיהם על ראש הפרים.

11. מי עשה ללווים תנופה וכמה פעמים?

1. תנופה ראשונה – נעשתה ע"י אהרון. (משה עומד ואהרון מניף).
2. תנופה שניה – נעשתה ע"י משה.

12. מדוע מוזכר בפסוקים שלוש פעמים "תנופה"?

1. לבני קהת – תנופה לפני ה'.
2. לבני גרשון – תנופה לה'.
3. לבני מררי – והנפת אותם תנופה.

<u>כל הלווים הונפו שתי פעמים</u>, אך נרמז בפסוקים ששלושת משפחות לוי הונפו.

13. מדוע מוזכר "בני ישראל" חמש פעמים בפסוק אחד?

כדי לחבב את ישראל שהם כנגד חמשה חומשי תורה, שעל אף שלא עובדים במקדש, הקב"ה אוהבם.

14. כיצד לא ייכשלו בני ישראל בעבודות שאסור להם לעבוד במשכן?

הלווים ישמרו שבנ"י לא יגשו אל הקודש.

15. מה הם עבודות הלווים?

1. לשורר על הקרבן.

2. לשמור שלא יכנסו זרים למשכן ולהגיף דלתות.
3. לישא את משאות המשכן וכליו בכתף ובעגלות.
4. עבודת שירות – לפרק ולהרכיב את המשכן.

16. מה הם גילאי עבודת הלווים, ובמה? – <u>העזר בטבלה</u>!

<u>הפעילות</u>	<u>הגילאים</u>
לימודי לוויה	מגיל 25 עד גיל 30
עבודת לוויה	מגיל 30 עד גיל 50
עבודות שירות	מגיל 50 ומעלה

פרק ט'

פסח ראשון ושני ומסעי בני שיראל

<u>נושאים:</u>

- פסח ראשון
- פסח שני

1. באיזה תאריך יצאו עם ישראל ממצרים, ומתי הוקם המשכן?
- עם ישראל יצאו ממצרים – ביום ט"ו בניסן.
- והוקם המשכן – ביום א' בניסן בשנה השניה.

2. מתי הוא זמן קרבן <u>פסח ראשון</u>?
- **זמן שחיטתו והקרבתו** – ביום י"ד בניסן בין הערבים.
- **זמן אכילתו** – ליל ט"ו בניסן (עד חצות לילה).

3. מדוע נאמר שתי פעמים "במועדו"?
- **<u>במועדו</u>** – ואפילו <u>בשבת</u>. שאם חל י"ד בניסן ביום שבת, שוחטים ומקריבים את קרבן פסח בשבת. (אבל צלייתו לא דוחה את השבת, אלא צולים במוצ"ש).
- **<u>במועדו</u>** – ואפילו <u>בטומאה</u>. אם <u>רוב</u> בני ישראל טמאים בי"ד בניסן, מקריבים אותו אפילו בטומאה.

4. מה הפירוש בפסוק "ככל חוקותיו וככל משפטיו תעשו אותו"?
- **<u>ככל חוקותיו</u>** – אלו מצות שבגוף הקרבן, להקריב – שה, תמים, זכר, בן שנה, אכילת צלי וכו'.

- **וככל משפטיו** – אלו מצות שלא בגוף הקרבן, כגון; שבעת ימים לאכילת מצה ולביעור חמץ.

1. מתי הוא זמן קרבן פסח שני?
- **זמן שחיטתו והקרבתו** – ביום י"ד באייר בין הערבים.
- **זמן אכילתו** – ליל ט"ו באייר.

2. מה הוא פסח שני"?
- אנשים יחידים שהיו טמאים בפסח ראשון (י"ד בניסן) בטומאת מת, ולא יספיקו להיטהר לקראת הפסח, (כי כדי להיטהר צריך להזות עליהם מי חטאת ביום השלישי והשביעי ולטבול), ולא רצו להפסיד להקריב פסח.
- פנו האנשים הללו אל משה ושאלו אותו; למה יגרע חלקנו מלהקריב קרבן פסח במועדו?
- משה עונה להם; "עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם"!
- ה' עונה למשה; שיקריבו את הקרבן בי"ד באייר – פסח שני!

3. מי חייב להקריב פסח שני?
1. מי שהיה טמא בזמן פסח ראשון ולא היתה לו אפשרות להיטהר.
2. מי שהיה בדרך רחוקה מהעזרה בזמן פסח ראשון.

בין שהיה באונס ובין שהיה במזיד – חייב להקריב פסח שני!

4. מה עונשו של מי שלא קיים את מצות פסח במזיד?
- אם לא הקריב פסח ראשון – חייב כרת!
- ואם יקריב פסח שני – יתפטר מכרת.

5. **אדם שהתחייב להקריב פסח שני ולא הקריב, האם חייב כרת?**
- כן, גם מי שחייב בפסח שני ולא הקריב – חייב כרת!

6. מי הם האנשים שהיו טמאים ולא יכלו להקריב את הפסח במועדו?
- פירוש א': מישאל ואלצפן שהוציאו את נדב ואביהוא מהמשכן ונטמאו.
- פירוש ב': נושאי ארון יוסף (והשבטים).

7. האם גר שהתגייר גם חייב בקרבן פסח?
- גר צדק שהתגייר, חייב בקרבן פסח ראשון ושני ככל אחד מישראל.
- והחידוש, שעל אף שאבותיו לא היו ביציאת מצרים, בכל זאת חייב בקרבן פסח – זכר ליציאת מצרים.

8. במה שונים ושווים דיני קרבן פסח מצרים ופסח דורות (פסח ראשון)?

	פסח מצרים	פסח דורות
מקחו מבעשור לחודש	✔	✘
הזאה על המשקוף ועל המזוזות	✔	✘
נאכל בחפזון	✔	✘
ביקור ארבעה ימים קודם שחיטה	✔	✔
איסור בל יראה ובל ימצא	יום אחד	שבעה ימים

<u>השוואה בין פסח מצרים לפסח דורות</u>

9. במה שונים ושווים דיני קרבן פסח ראשון ושני?

<u>השוואה בין פסח ראשון ושני</u>

שו"ת חזרה חומש במדבר

	פסח ראשון	פסח שני
תאריך שחיטה והקרבה	י"ד בניסן	י"ד באייר
זמן אכילת הקרבן	ליל ט"ו בניסן	ליל ט"ו באייר
דוחין את השבת?	שחיטתן והקרבתן דוחים את השבת	שחיטתן והקרבתן דוחים את השבת
כיצד נאכלים?	▪ נאכל צלי ▪ נאכל על מצות ומרורים ▪ נאכל למנוייו ▪ נאכל בבית אחד	▪ נאכל צלי ▪ נאכל על מצות ומרורים ▪ נאכל למנוייו ▪ נאכל בבית אחד
דין הקרבן	▪ אסור להותיר מהבשר עד בוקר ▪ אסור לשבור עצם מהקרבן	▪ אסור להותיר מהבשר עד בוקר ▪ אסור לשבור עצם מהקרבן
הוצאה מהבית	אסור להוציא מהבשר מחוץ לחבורה (לבית)	מותר להוציא מהבשר מחוץ לחבורה
אמירת הלל	אומרים הלל בעשייתו ובאכילתו	אומרים הלל רק בעשייתו ולא באכילתו
איסור חמץ	יש איסור חמץ בל יראה ובל ימצא	אין איסור בל יראה ובל ימצא. חמץ ומצה עמו בבית
מספר ימים	נוהג שבעה ימים	נוהג יום אחד
איסור מלאכה	יום טוב ואסור במלאכה	אינו יום טוב ומותר במלאכה

- נושא: מסעי בני ישראל

1. **כיצד ומתי כיסה הענן את המשכן?**
   - בא' בניסן ביום שהוקם המשכן כיסה הענן את המשכן והמשיך לשכון עליו תמיד.
   - כדי להראות לישראל שהקב"ה משרה שכינתו עליהם לשומרם תמיד.
2. **כיצד נראה עמוד הענן ביום ובלילה?**
   - ביום עמוד ענן.
   - ובלילה עמוד הענן נראה כמראה אש.
3. **כיצד ידעו ישראל מתי לחנות ומתי לנסוע?**
   - כשהענן נעלה ומסתלק מעל המשכן היו נוסעים.
   - וכשהיה הענן חוזר לשכון על המשכן היו חונים.
4. **מהו סדר נסיעתם?**
   - עמוד הענן היה מתקפל ונמשך על גבי בני יהודה כמין קורה.
   - תקעו והריעו ותקעו.
   - משה היה אומר "קומה ה'".
   - נסע דגל מחנה יהודה בראשונה.
5. **מהו סדר חנייתם?**

- עמוד הענן היה מתמר ועולה ונמשך על גבי בני יהודה כמין סוכה.
- ולא היה נפרש, עד שמשה אומר "שובה ה' רבבות אלפי ישראל".

6. **על פי מה נסעו וחנו בני ישראל, ומה הפירוש: "על פי ה' <u>ביד משה</u>"?**
   - "<u>על פי ה'</u> יחנו ועל פי ה' יסעו".
   - אך כשמשה היה אומר את הפסוקים היו מתחילים לנסוע ולחנות.
7. **כמה זמן היו חונים בני ישראל במקום אחד?**

כל זמן שהענן שוכן על המשכן חונים בני ישראל, לפעמים זמן קצר ולפעמים זמן ארוך.

8. **מה הם הזמנים המוזכרים בפסוק שחנו בני ישראל במקום אחד?**
   1. ימים רבים – זמן ארוך.
   2. ימים מספר – ימים מועטים.
   3. מערב עד בוקר.
   4. יומם ולילה – יממה.
   5. יומים.
   6. חודש.
   7. ימים – שנה.

<u>ביאורי מילים</u>:	
במועדו - בזמנו	**וחדל לעשות** - נִמְנַע מלעשות
ככל חוקותיו וככל משפטיו - הדינים הידועים של קרבן פסח	**גר** – גר צדק.
טמאים לנפש אדם - טומאת מת	**אזרח** – יליד הארץ (ישראלי)
למה נגרע - למה נִמְנַע (נפסיד)	**ויש** - ולפעמים
על מצות ומרורים - עִם מצות ומרורים	**בהאריך** – לפי אריכות הזמן

פרק י'
החצוצרות ומסעי בני ישראל

<u>מצות החצוצרות</u>

1. **כמה חצוצרות ציוה ה' את משה לעשות?**

שתי חצוצרות.

2. **ממה היו עשויות החצוצרות וכיצד?**

החצוצרות היו עשויות מכסף. מקשה אחת-(גוש אחד).

3. **מדוע ה' אמר למשה עשה "לך"?**
   - עשה לך – משלך, מממונך.
   - עשה לך – לכבודך – שיהיו תוקעים לפניך כמלך.
   - לצורכך – לצורך אסיפת הסנהדרין.
4. **מה הם שני התפקידים המרכזיים של החצוצרות?**

למקרא העדה ולמסע את המחנות.

5. מי הם התוקעים בחצוצרות?

הכהנים הם שתקעו בחצוצרות.

6. **מה השימושים שנעשו בחצוצרות, בכמה חצוצרות וכיצד?** ענה על פי הטבלה!

	השימוש	מספר החצוצרות	סוג הקול
.1	להקהיל את העדה	2	תקיעה
.2	למקרא הנשיאים	1	תקיעה
.3	לנסיעת המחנות	2	תקיעה תרועה תקיעה
.4	בשעת מלחמה	הרבה	תרועה גדולה
.5	בחגים ובמועדים	הרבה	תקיעה ושירה

6. כיצד סדר התקיעות בנסוע המחנות?

כשתוקעים הכהנים בחצוצרות תר"ת – נוסעים בסדר זה:

- תקיעה ראשונה – נוסעים מחנה יהודה יששכר וזבולון – החונים במזרח (קדמה).
- תקיעה שניה – נוסעים מחנה ראובן שמעון וגד – החונים בדרום (תימנה).
- תקיעה שלישית – נוסעים בני קהת עם כלי המשכן.
- תקיעה רביעית – נוסעים מחנה אפרים מנשה ובנימין – החונים במערב.
- תקיעה חמישית – נוסעים מחנה דן אשר נפתלי – החונים בצפון.

(ואף על פי שכתוב בפסוק שתוקעים למחנות החונים קדמה ותימנה, היו תוקעים גם למחנות החונים ימה וצפונה).

7. על פי מה היו נוסעים במדבר?

1. על פי ה' – עמוד הענן שהיה מסתלק.
2. על ידי החצוצרות – תקעו והריעו ותקעו הכהנים בחצוצרות.
3. על פי משה – כמשה היה אומר "קומה ה'".

8. מתי התקיעות לא היו בחצוצרות של משה?

בשעת מלחמה ובחגים ובמועדים.

9. באר על פי הפסוק את הזמנים שתוקעים בחגים ובמועדים, ומה המשותף לכל הימים האלו?

בכל הימים שמקריבים קרבן מוסף – תוקעים במקדש, ואלו הם הימים:

- **<u>וביום</u>** – ביום שבת.
- **<u>שמחתכם</u>** – שלוש רגלים – פסח שבועות וסוכות. ובחולו של מועד.
- **<u>ובמועדיכם</u>** – ראש השנה וכיפור.
- **<u>ובראשי חדשיכם</u>** – ראשי חדשים.

10. מתי תוקעים בחגים ובמועדים במקדש?

בזמן הקרבת הקרבנות:

- קרבנות עולת תמיד ומוספים – "על עולותיכם".
- שני הכבשים שמקריבים בחג השבועות – "ועל זבחי שלמיכם".

11. מדוע תוקעים במקדש גם בימי החול?

חכמים תקנו שיתקעו במקדש גם בימי החול על קרבן התמיד.

<u>המסע הראשון ממדבר סיני</u>

1. מהיכן להיכן היה המסע הראשון של בני ישראל מאז מתן תורה, ומתי?

המסע הראשון של בני ישראל על פי סדר הדגלים היה ממדבר סיני למדבר פארן בכ' באייר בשנה השניה לצאתם מארץ מצרים.

2. כמה זמן שהו בני ישראל במדבר סיני?

שנים עשר חודש פחות עשרה ימים (כמעט שנה). מא' בסיון עד כ' באייר.

3. כיצד סדר נסיעת המחנות?

1. מחנה **יהודה** ונלווים אליו יששכר וזבולון.
2. <u>בני גרשון ובני מררי בעגלות עם קרשי המשכן וכיסוייו.</u>
3. דגל מחנה **ראובן** ונלווים אליו שמעון וגד.
4. <u>בני קהת עם כלי המשכן.</u>
5. דגל מחנה **אפרים** ונלווים אליו מנשה ובנימין.
6. דגל מחנה **דן** ונלווים אליו אשר ונפתלי.

4. כיצד היה אופן פירוק והרכבת המשכן וכליו?

1. יהודה נסע בראשונה.
2. בני גרשון ומררי פירקו את המשכן והטעינו על העגלות, נסעו וחנו.
3. לאחר מכן נסע ראובן אחריהם ובינתיים בני גרשון ומררי חנו ומקימים את המשכן.
4. ורק אחר כך נסעו בני קהת עם הכלים הקדושים וכשהם מגיעים כבר המשכן הוקם ומכניסים מיד את הכלים למשכן.

5. מדוע המשכן נסע לפני הכלים הקדושים?

כי זה לא כבוד שהכלים יגיעו וימתינו עד להקמת המשכן.

<u>בקשת משה מיתרו שיתלווה אליהם</u>

1. מי זה חובב בן רעואל המדיני?

יתרו חותן משה. (שבעה שמות היו לו: יתרו, יתר, חובב, רעואל, חבר, קיני, פוטיאל).

2. **מה ביקש משה מיתרו, ומתי?**

בתאריך כ' באייר קודם שנסעו מהר סיני אמר משה ליתרו, שהם נוסעים לארץ ישראל וביקש ממנו שיתלווה אליהם וניטיב לך.

3. **מה הייתה תשובת יתרו למשה?**

יתרו ענה למשה, שהוא רוצה לחזור אל ארצו ואל מולדתו לגייר את משפחתו ואז יחזור למחנה ישראל.

4. **האם משה הסכים לתשובת יתרו?**

משה לא הסכים לתשובתו והפציר בו שוב שילך עמהם.

5. **האם יתרו נענה לבקשת משה?**

לא. יתרו לא נענה לבקשת משה והוא חזר אל ארצו. (רש"י)

<u>הארון מוביל את בנ"י. ופרשת "ויהי בנסוע הארון".</u>

1. **נאמר בפסוק: "וארון ברית ה' הולך לפניהם דרך שלושת ימים". והרי הארון היה מהלך עם בני קהת?**

שני ארונות נעשו:

1. משה עשה את הארון והניח בו שברי הלוחות הראשונים ואיתו היו יוצאים למלחמה.
2. בצלאל עשה את הארון ובו היו מונחים הלוחות השניים ובני קהת נשאו אותו על כתפיהם.

2. **מדוע נאמר "דרך" שלושת ימים?**

כי כוונת ה' שילכו ביום אחד דרך של שלושה ימים.

3. **כיצד היתה הליכת בני ישראל במדבר?**

1. ארון ברית ה' הלך לפניהם דרך שלושת ימים לתקן לישראל מקום נח.
2. שבעה ענני כבוד הקיפו את ישראל:
   - מלמעלה – ענן ה' היה מסכך עליהם ביום מפני החמה.
   - מלמטה – להליכה נוחה, נעליהם לא בלו ורגליהם לא בצקו.
   - לפניהם – ליישר הדרך.
   - מארבעת הצדדים – להגן עליהם מפני האויבים והרוחות.

4. **מה היה משה אומר בכל פעם שהארון נסע?**

"<u>קומה</u> ה' ויפוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך". תפילה לה' שיסתלקו האויבים שלו ושלנו וינוסו.

5. **מה היה משה אומר בכל פעם שהארון חנה?**

"<u>שובה</u> ה' רבבות אלפי ישראל". השיבה ה' את שכינתך אל רבבות בני ישראל.

6. **מדוע פסוקים אלו "קומה ושובה" מסומים בתחילתם ובסופם עם אות נו"ן הפוכה?**

הפרשה הזאת היא כמו ספר בפני עצמו, ומוקפת בנו"ן הפוכה כי אין מקומה כאן, ונכתבה כאן כדי להפסיק בין פורענות לפורענות.

7. **כמה ספרים יש בספר תורה?**

יש שבעה ספרי-תורה, ואלו הן:

1. בראשית
2. שמות
3. ויקרא
4. במדבר – עד פרק י' פסוק ל"ד
5. במדבר – פרק י' פסוקים ל"ה-ל"ו קומה ושובה.
6. במדבר – מפרק י"א
7. דברים

פרק י"א
המתאוננים ונבואת שבעים הזקנים

<u>המתאוננים – פסוקים: א-ג</u>

8. **מי הם המתאוננים, ומה תלונתם?**

- המתאוננים (מתלוננים) – הם אנשים רשעים שהתלוננו רק כדי לבקש סיבה איך לסור מדרך ה'.
- תלונתם היתה – שהם התעייפו בהליכת הדרך של שלושה ימים.

9. **מדוע טענת המתאוננים אינה נכונה?**

הקב"ה היה חפץ להכניסם לארץ מיד ולכן הוליכם מהלך של שלושה ימים ביום אחד.

10. את מי ה' העניש, וכיצד?

ה' שלח אש ושרפה את המתאוננים. וגם את האנשים שהיו בקצה המחנה.

(קצה=המוקצים והשפלים שבעם, או הקצינים והגדולים שבעם).

11. מדוע צעקו בני ישראל <u>אל משה</u> שתשקע האש, ולא צעקו <u>אל ה'</u>, וכיצד שקעה האש?

- בנ"י חששו לפנות אל ה' ולכן צעקו אל משה – משל למלך שכעס על בנו...
- ה' שמע לתפילתו של משה והאש שקעה במקומה, (כי אילו היתה הולכת האש לצד מסויים, היה נשרף כל אותו הצד).

<u>האספסוף – פסוקים: ד-כ"ג, ל-לה.</u>

12. מי הם האספסוף, ומה היו תלונותיהם?

- האספסוף – הם הערב רב – והיו להם שלוש תלונות.

1. תלונה א': **<u>בשר</u>** – האספסוף התאוו לבשר ותלונתם היתה שאין להם בשר לאכול.
2. תלונה ב': **<u>מאכלי מצרים</u>** – התאוו למאכלים שאכלו במצרים חינם. "זכרנו את שפע הדגים שהיינו אוכלים במצרים בחינם. את הקישואים (המלפפונים), והאבטיחים (המילונים), ואת החציר (הכרתי), ואת הבצלים והשומים".
3. תלונה ג': **<u>המן</u>** – האספסוף מאסו במן ואמרו "ועתה נפשנו יבשה אין כל - בלתי אל המן עיננו"!
   אין מה לאכול – כל היום אוכלים רק מן ורק מן – מן בבוקר ומן בערב!

13. מדוע טענות האספסוף אינם נכונות?

- **על הטענה שאין להם בשר לאכול** – בנ"י הוציאו ממצרים הרבה צאן ובקר וגם נשאר להם מקנה רב עד כניסתם לארץ.
- **על הטענה שאכלו במצרים חינם** – בני ישראל לא אכלו במצרים חינם, שהרי אפילו תבן במצרים לא נתנו להם חינם!
  אלא תלונתם היתה שבמצרים קיבלו לאכול "<u>חינם מן המצוות</u>" – ללא התחייבות לקיום מצוות. ואילו לאחר מתן תורה צריך לקיים מצוות כדי לקבל שפע וברכה!
- **על טענת המן** שאוכלים כל היום מן – המן היה משובח עוד יותר מהאוכל הרגיל וכפי שהכתוב מעיד!

14. במה נשתבח המן?

1. **במראהו** – המן היה יפה בצורתו ובצבעו.
   - בצורתו – היה עגול כמו גרעיני גד (כוסברה).
   - בצבעו – היה יפה כמו עין הבדולח – אבן קריסטל שמתחלפים בו כמה צבעים יפים.
2. **בלקיטתו** – הבאת המן אל האוהל היתה קלה יותר מהבאת מזונות האדם לביתו.
3. **בהכנתו** – המן היה מוכן לאכילה וגם טעמו היה משתנה לכל טעם שאדם רוצה –
   - "וטחנו בריחיים" – אם רוצה לטעום טעם מאכל שנטחן ברחיים של יד היה טועם.
   - "או דכו במדוכה" – אם רוצה לטעום טעם מאכל שנטחן במדוכה (מכתשת עץ או אבן) היה טועם.
   - "ובשלו בפרור" – אם רוצה לטעום טעם מאכל שהתבשל בקדרה (בסיר בישול) היה טועם.
4. **בטעמו** – הטעם של המן היה כמו טעם לשד השמן – לחלוחית של שמן.
5. **בנקיונו ובטהרתו** – המן ירד על טל שנקרש בלילה ועליו ירדה עוד שכבה של טל.

15. מה הם החטאים הנוספים של האספסוף המתאוויים?

1. בתחילה הם התלוננו רק בינם לבין עצמם והסתירו את תאוותם. אך אחר כך בכו על תאוותם בגלוי.
2. הם התלוננו על עסקי משפחות – שעד מתן תורה היו יכולים להתחתן עם קרובי משפחה וכעת נאסר להם.
3. הם התלוננו ובכו למה הוציא אותם ה' ממצרים – שהרי אמרו זכרנו את אשר נאכל במצרים חינם!

16. מה הבקשה הראשונה שמבקש משה מה' לאחר תלונות המתאוויים?

משה מבקש מה' להקל מעליו את משא העם, כי אינו יכול להנהיגם לבדו.

17. משה שואל את ה' האם הוא כמו אמא שיולדת ומגדלת את הילדים. מה הם התיאורים?

- האנכי הריתי את כל העם הזה?
- האנכי ילדתיהו?
- כי תאמר אלי שאהו בחיקך – כאשר ישא האומן את היונק?

18. מה היא תשובת ה' למשה על שאינו יכול להנהיג את העם <u>לבדו</u>?

הקב"ה מבקש ממשה, שיאסוף שבעים איש מזקני ישראל לאוהל מועד. והקב"ה ירד וידבר שם עם משה ויפרוש עליהם מקדושתו של משה. ואז יתנבאו הזקנים ויסייעו למשה בהנהגת העם! (משה היה דומה לנר...).

19. מה היא הבקשה השניה שמבקש משה מה'?

משה פונה לה' ואומר מהיכן יש לי כל כך הרבה בשר לתת לכל העם הזה.

20. מה היא תשובת ה' למשה על בקשתו שאין לו די בשר לתת לכל העם?

הקב"ה אומר למשה אמנם מהכמות בשר שיש להם במדבר לא יספיק לחודש ימים. אבל אביא להם הרבה בשר בדרך נס והם ייענשו על כך באכילה הזאת.

21. כמה זמן יאכלו המתאוים מן הבשר עד שימותו?

לא יום אחד – ולא יומיים – ולא חמשה ימים – ולא עשרה ימים – ולא עשרים יום – אלא עד חודש ימים – עד שימאס לכם ולא ירצו אפילו להביט בו.

22. מה תמה משה על תשובתו של ה'?

- כיצד יביא ה' כמות כזו גדולה של בשר עבור שש מאות אלף גברים חוץ מנשים, הילדים והזקנים, למשך חודש ימים.
- כי אפילו אם ישחט כל הצאן והבקר ויאסף להם את כל הדגים שבים – האם זה יספיק להם – הרי הם תאבים לעוד ועוד!

23. מה ענה ה' למשה על תמיהתו, ומה עשה משה?

- ה' ענה למשה; וכי "היד ה' תקצר"? עכשיו תראה אם יתקיים מה שהבטחתי אם לא!
- משה והזקנים יצאו מהמשכן והלכו אל המחנה והודיעו לעם שמחר יקבלו בשר למשך חודש ימים.

24. כיצד הגיע לעם בשר?

רוח דרומית-מזרחית נשבה מאת ה' והפריחה שלוים (מין עופות שמנים) משפת הים ופיזרה אותם בסמוך למחנה.

25. כיצד הגיבו המתאוים לבשר כשהגיע השלו?

הם הגיבו בתאווה גדולה. אספו להם כמויות בשר עצומות, מעל לכל הגיון מרוב שהם היו תאווים.

26. מהו כמות השלו שהגיע, וכמה אסף כל אחד מהם?

- הכמות של השלוים היתה כל כך גדולה על שטח של עשר פרסאות על עשר פרסאות (כ 40 ק"מ) ובגובה של שתי אמות (1 מטר).
- כל אחד ואחד אסף במשך יום ולילה ללא מנוחה – הממעיט, הכי פחות שאסף בכמות שיעור של עשרה חומרים (300 סאה כ 2,500 ליטר) ופרשו אותם סביבות המחנה.

27. למה בעיני משה היה רע, וכיצד העניש ה' אותם?

- משה ידע שהקב"ה יעניש את המתלוננים על הבשר.
- הקב"ה אכן כעס והביא עליהם מגפת דבר ומתו כשעוד הבשר נמצא בין שיניהם ואפילו לא הספיקו לסיים את אכילתם.

28. כיצד מבקש משה מה' שלא יעניש את העם על חטא תלונותיהם?

משה אומר לה' שאם תרצה להשמיד את ישראל – בבקשה תהרוג אותי ולא אראה ברעתם של ישראל! ("ואל אראה ברעתי" = ברעתם של ישראל).

29. היכן היתה תלונת המתאוננים והמתאווים, וכיצד נקרא שם המקום, ומדוע?

- המקרה של התאוננים היה <u>במדבר פארן</u>. ובני ישראל קראו את שמו "תבערה" ו"קברות התאוה".
- "<u>תבערה</u>" – כי בערה בהם אש ה'!
- "<u>קברות התאוה</u>" – כי שם קברו את העם המתאוים.

30. מהו המסע לאחר קברות התאוה?

מקברות התאוה נסעו לחצרות חנו שם והתעכבו עד מיתת מרים.

<u>נבואת הזקנים ואלדד ומידד – פסוקים: כד-כט</u>

31. כיצד קיבלו הזקנים נבואה?

ה' ירד בענן לחצר אוהל מועד ודיבר שם עם משה, ולקח מרוח נבואתו של משה ונתן לשבעים הזקנים. וכאשר שרתה עליהם רוח ה' התנבאו גם הם בנבואה שנאמרה למשה.

32. האם נחסר למשה חלק מהנבואה?

לא. ממשה לא נחסר דבר. משל לנר שדולק שגם כאשר מדליקים ממנו – לא נחסר ממנו דבר!

33. מה הפירוש על הנאמר על הזקנים "ויתנבאו ולא יספו"?

- פירוש א': **<u>לא הוסיפו</u>** להתנבא עוד יותר נבואה נוספת! (רש"י)
- פירוש ב': **<u>לא הפסיקו</u>** מלהתנבא אלא נשאר נביאים! (אונקלוס)

34. מי הם הזקנים שנשארו במחנה ולא הגיעו לאוהל מועד לקבל נבואה, והאם בכל זאת גם הם התנבאו?

- **אלדד ומידד** – התנבאו בתוך המחנה אף על פי שהם היו משבעים הזקנים, הם בחרו לא לצאת לאוהל מועד מתוך ענווה.
- ובגלל כך ה' נתן להם נבואה גם במחנה.

35. מי הוא אותו הנער שסיפר למשה שאלדד ומידד מתנבאים במחנה?

הנער הוא גרשום בנו של משה.

36. מה הציע יהושע למשה לעשות לאלדד ומידד, ומדוע?

יהושע אמר למשה: "אדני משה – כלאם"!

- פירוש א': תאסור אותם בבית הכלא – כי הם התנבאו שמשה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ.
- פירוש ב': תטיל עליהם צרכי ציבור והם כלים מאליהם. עול הציבור מחליש את האדם.

37. מדוע יהושע הציע למשה לכלוא אותם, ומה ענה משה ליהושע?

- יהושע חשש לכבודו של משה וחשב שאלדד ומידד פגעו במשה רבו שהם התנבאו לבדם ללא קבלת הרוח ממשה!
- משה ענה ליהושע: "ומי יתן כל עם ה' נביאים"! משה היה ענו ושמח, ואמר ליהושע, הלואי שכל עם ישראל יזכו להיות נביאים!

פרק י"ב
מרים הנביאה

<u>מרים הנביאה</u>

1. מי דיבר על משה, ומדוע?

מרים הנביאה דיברה עם אהרון וסיפרה לו שמאז שמשה אחיהם קיבל תורה מה' בהר סיני, גירש הוא את צפורה אשתו.

2. מה היתה הטענה של מרים על כך?

מרים טענה לאהרון, וכי רק משה רבנו הוא נביא, והרי גם אנחנו נביאים ולא התגרשנו.

3. מדוע כתוב בפסוק "ותדבר מרים", והרי מרים ואהרון דיברו?

כי מרים היא שהתחילה לדבר, לכן נכתב בתורה החטא על שמה.

4. כיצד ידעה מרים שמשה עזב את אשתו?

כשנודע לצפורה שאלדד ומידד התנבאו, אמרה צפורה על נשותיהם, כעת יגרשו אותם בעליהם שכשם שמשה גירש אותי, ובדיוק אז עמדה מרים על ידה ושמעה את זה.

5. מדוע משה עזב את אשתו?

משה אמר, הרי בכל שעה הקב"ה יכול לדבר אתי ובדיוק לא אהיה פנוי, לכן אינני חוזר לביתי. והקב"ה הסכים עמו.

6. מדוע צפורה אשת משה נקראה "כושית"?

צפורה היתה יפה וכדי שלא ישלוט בה עין הרע נקראת "כושית", כשם שההורים קוראים לילדיהם כך.

7. מדוע כתבה כאן התורה "והאיש משה ענו מאוד?"

לומר, שאף על פי שמשה לא ידע שמדברים עליו, אך אפילו אם היה יודע לא היה נפגע מרוב ענוותנותו.

8. מה עשה הקב"ה כששמע את דברי מרים ואהרון?

- הקב"ה ביקש משלושת האחים – <u>מרים אהרון ומשה</u> – שיצאו מהמחנה ויגיעו לחצר אוהל מועד.
- לאחר מכן, ירד הקב"ה בענן ועמד בפתח אוהל מועד וביקש <u>מאהרון ומרים</u> שיצאו שניהם מחצר אוהל מועד לכיוון הדיבור.

9. מה הוכיח הקב"ה את מרים ואהרון?

הקב"ה הוכיח את אהרון ומרים <u>שהשוו</u> את נבואתם לנבואת משה.
ואמר להם "ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה".

10. במה שונה נבואת משה משאר הנביאים?

1. <u>לשאר הנביאים</u> – הקב"ה מתגלה ומדבר:
   - <u>במראה</u> – בחזיון, ראיה לא מאירה וברורה.
   - <u>בחלום</u> – בראיה בכח הדמיון.
2. <u>למשה רבינו</u> – הקב"ה מתגלה ומדבר:
   - <u>פה אל פה אדבר בו</u> – הקב"ה <u>מדבר</u> עם משה כמו אדם שמדבר אל חברו. (בלי אמצעות מלאך או שליח).
   - <u>ומראה ולא בחידות</u> – הקב"ה <u>מראה</u> למשה את דבריו בבירור ולא בחידות.
   - <u>ותמונת ה' יביט</u> – הקב"ה <u>מתגלה</u> למשה בראיה מאירה וברורה.

11. כיצד הקב"ה מתאר את משה?

"עבדי משה, בכל ביתי נאמן הוא" – עבד נאמן!

12. מה עשה הקב"ה לאחר שהוכיחם?

"ויחר אף ה' בם וילך" – ה' כעס על אהרון ומרים ונדה אותם.

13. מה קרה בשעה שהענן הסתלק מעל המשכן?

פתאום אהרון רואה שמרים מצורעת כמו שלג (נגעים לבנים).

14. כיצד הגיב אהרון כשראה שמרים נצטרעה?

- ראשית פנה אהרון אל משה שימחל להם, כי הם לא חטאו במזיד כשאמרו למה משה גירש את אשתו,
- אחר כך המשיך אהרון וביקש רפואה על מרים אחותו.

15. הסבר את דברי אהרון אל משה!

- **אַל נָא תָּשֶׁת עָלֵינוּ חַטָּאת** -אל תשים עלינו חטא במזיד. (אל תחשיב לנו שעשינו דיברנו רע בכוונה – אלא)
- **אֲשֶׁר נוֹאַלנוּ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ** – נהגנו כלפיך בטיפשות שאמרנו שלא טוב עשית כשגירשת את אשתך.
- **אַל נָא תְּהִי כַּמֵּת** -שלא תהיה אחותנו חשובה כמו מת אלא תתרפא מצרעתה. (מצורע נחשב כמו מת, מסתגר לבדו מחוץ למחנה).
- **אֲשֶׁר בְּצֵאתו מֵרֶחֶם אִמּוֹ וַיֵּאָכֵל חֲצִי בְשָׂרוֹ** – מאחר שמרים יצאה מרחם אמנו, נחשב לנו – כאילו נאכל חצי מבשרינו.

16. מה הוא נוסח התפילה שהתפלל משה על מרים אחותו, ומדוע?

- משה צעק אל ה' והתפלל על מרים בקצרה "א-ל נא רפא נא לה"!
- משה התפלל בקצרה, כדי שלא יאמרו ישראל – "אחותו עומדת בצרה והוא עומד ומרבה בתפילה, אבל בשבילנו אינו מאריך בתפילה"!

17. מה היא תשובתו של ה' על התפילה?

ה' ענה למשה בקל וחומר:

- <u>קל</u> – אילו אביה היה מראה לה פנים זועפות הלא היתה מתביישת שבעה ימים,
- <u>חמור</u> – אז אם הקב"ה הוכיח אותה, ודאי שתצטרך להיסגר מחוץ למחנה שבעה ימים כדין מצורע ורק אחר כך תיכנס למחנה.

18. מדוע העם לא נסעו במשך שבעה ימים?

- העם לא נסע עד האסף מרים – עד שמרים תחזור ותיכנס למחנה.
- הקב"ה שילם למרים שכר טוב מידה כנגד מידה – בזכות שמרים התעכבה שעה אחת (זמן קצר) למשה כשהושלך ליאור – בזכות זה כל עם ישראל המתינו לה שבעה ימים. (משתלם להיות טוב!)

19. להיכן נסעו העם מחצרות?

ממדבר פארן נסעו לחצרות.

20. לסיכום! מה חטאה מרים ומה ניתן ללמוד מכך?

מרים הנביאה והצדיקה שהתנבאה שיוולד לה אח משה שיגאל את ישראל, ואהבה אותו מאוד ודאגה לו כשהיה מושלך ליאור, ודיברה רק עם אהרון אחיה, ודיברה רק מתוך דאגה שאינו חי עם אשתו, ולא דיברה על משה דברים מגונים – אלא רק שהשוותה את נבואתם לנבואת משה רבינו ומשה היה ענו מאוד – ובכל זאת נענשה בצרעת – המדבר לשון הרע בגנות חברו אפילו על אמת – על אחת כמה וכמה שראוי להיענש.

לסיכום למדנו שלא כדאי לדבר דברים רעים על עם ישראל אפילו על דברים אמיתיים!

פרשת שלח-לך פרק י"ג
חטא המרגלים

תוכן הפרק:

בני ישראל מבקשים ממשה לשלוח מרגלים לארץ כנען. וה' אומר למשה שיש בידו רשות לשלוח מרגלים. ואם יעשה כן – ישלח מרגל אחד מכל שבט ושבט.

משה בוחר איש חשוב מכל שבט ושולח אותם לארץ כנען לראות מה טיבה – האם אנשיה חזקים או חלשים, האם הארץ נותנת פירות טובים, והאם יש בה אנשים צדיקים. משה גם מבקש מהם שיביאו איתם מפרי הארץ.

שנים עשר המרגלים עולים ממדבר צין אל הנגב ותרים את הארץ במשך ארבעים יום. בחזרתם עברו בסמוך לחברון וראו משם את ילידי הענק. הם לקחו מפירות הארץ אשר שם כפי שנצטוו על ידי משה.

כאשר חזרו אל מחנה ישראל, הלכו א[illegible]ן ואמרו להם שאמנם ראו ארץ שהיא

21. "שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען" – למה אמר הקב"ה למשה שלח לך?

- הקב"ה הודיע לעם ישראל שהוא עומד להכניסם לארץ טובה ורחבה.
- אך עם ישראל לא כל כך סמכו על ה' ופנו אל משה וביקשו ממנו שישלח מרגלים לבדוק את טיב הארץ וחוזק יושביה.
- הקב"ה אומר למשה "**שלח לך**" – לדעתך. אני איני מצווה אותך לשלוח, אך אם אתה רוצה לשלוח אז תשלח.!

22. למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת חטא מרים הנביאה?

לומר לך מרגלים אלו ראו מהו עונשה של מרים על שדיברה לשון הרע ולא למדו מוסר ודיברו לשון הרע על ארץ ישראל.

23. כמה אנשים שלח משה, ומי הם?

משה שלח את שנים עשר הנשיאים לתור את ארץ כנען.

24. מאיזה שבט לא שלח משה נשיא לרגל את הארץ, ומדוע?

משבט לוי לא שלח משה נשיא לרגל את הארץ, כי אין לשבט לוי חלק ונחלה בארץ.

25. "כולם אנשים ראשי בני ישראל המה" – מה למדנו מפסוק זה על המרגלים?

שהמרגלים היו באותו זמן אנשים צדיקים וכשרים.

26. למה שינה משה את שמו של הושע תלמידו ליהושע?

משה התפלל "י-ה יושיעך מעצת מרגלים"! (י-ה יושיעך=יהושע).

27. מה התבקשו המרגלים לבדוק בארץ כנען?

1. <u>טיב העם:</u>

- גבורת העם, האם הם חזקים או חלשים – "החזק הוא הרפה".
- כמות העם, האם מספר התושבים מועט או מרובה – "המעט הוא אם רב".

2. <u>טיב הערים:</u>

- צורת בניית הערים – "הבמחנים אם במבצרים".

במחנים – האם הם שוכנים בערים פרוזות ללא חומה.

או במבצרים – או שהם שוכנים בערים מוקפות חומה.

3. <u>טיב אדמת הארץ:</u>

- טיב המים במעיינות ובתהומות אם טובים ובריאים – "הטובה היא אם רעה".
- טיב האדמה האם היא מדושנת וטובה לגידול פירות ותבואה – "ומה הארץ השמנה היא אם רזה".
- אם יש בה עצי פרי רבים או אין בה אלא מעט – "היש יש בה עץ אם אין".

[ולכאורה אם הארץ שמנה או רזה, אז ודאי שיש בה עץ? לכן פירשו רבותינו "היש יש בה עץ" – אם יש אדם כשר שמגן עליהם (עץ=צדיק)].

28. באיזה תאריך ובאיזו תקופה עלו המרגלים לתור את הארץ?

- המרגלים עלו לארץ בתאריך: כ"ט סיון.
- בתקופה שהענבים הראשונים מתבשלים. "והימים ימי ביכורי ענבים".

29. מהו המסלול שהתבקשו המרגלים ללכת, ומדוע?

1. לעלות לנגב – דרום הארץ.
2. לעלות בהר – לצפון הארץ.

משה ביקש מהרגלים להתחיל דרך הנגב, כי הנגב לא יפה כמו ההר, וכדי שהמרגלים יתלהבו מהארץ היו צריכים להתחיל מהכי פחות יפה (כדרך הסוחרים).

30. מה התבקשו המרגלים לקחת מארץ כנען ולהביא איתם למדבר?

המרגלים התבקשו להביא מפירות הארץ "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ".

31. נאמר בפסוק "ויעלו בנגב ויבא עד חברון" – התחיל בלשון רבים "ויעלו" וסיים בלשון יחיד "ויבא"?

המרגלים עלו בנגב, אבל כלב בן יפונה נפרד מאיתם והלך לבדו לחברון להשתטח על קברי אבות כדי להתפלל שלא יתפתה אחר עצתם הרעה של המרגלים.

32. מה השכר שקיבל כלב?

כלב קיבל בחלוקת הארץ את השדות הסמוכות לחברון.

33. מי הם האנשים המיוחדים שהתגוררו בחברון?

אחימן, ששי ותלמי – שלושת בני הענק (כך שם אביהם – "ענק").

34. מה עשו המרגלים ב"נחל אשכול"?

המרגלים הגיעו לנחל אשכול וכרתו משם זמורה – ענף מעץ הגפן. ואשכול ענבים התלוי על הזמורה. ופירות רימונים ותאנים, כפי שביקש מהם משה.

35. מי נטל את הפירות, וכיצד?

עשרה מרגלים השתתפו במשא הפירות. יהושע וכלב לא רצו לסייע להם ולא נטלו כלום.

- שמונה מרגלים נשאו את אשכול הענבים בארבעה מוטות (מוט-עץ עבה לנשיאת משאות). זוג מוטות – ממזרח למערב, וזוג מוטות מצפון לדרום (כזה)
- מרגל אחד – נטל תאנה.
- מרגל אחד – נטל רמון.

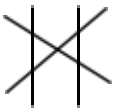

36. מדוע נקרא המקום נחל אשכול?

נחל אשכול הוא ישוב הסמוך לחברון, ונקרא בשם זה – על שם האשכול שכרתו משם המרגלים.

37. אחרי כמה זמן חזרו המרגלים מתור הארץ?

המרגלים חזרו לאחר ארבעים יום בח' באב.

38. מדוע כתוב בפסוק "וילכו ויבואו"?

התורה משווה את הליכתם (יציאתם מהמדבר) לביאתם (לחזרתם למדבר) – כמו שביאתם היתה בעצה רעה כך בשעה שיצאו התכוונו כבר להוציא דיבה רעה על הארץ.

39. תאר מה היתה תגובתם של המרגלים כשחזרו למדבר!

המרגלים הראו לעם את פירות הארץ – והתחילו לומר למשה ולאהרון בתחילה דברי שבח על הארץ כדי שישמעו להם ואחר כך התחילו לדבר בגנות הארץ וכך אמרו:

אמנם הארץ היא משובחת, היא ארץ זבת חלב ודבש – אך

- "עז העם היושב בארץ" – תושבי הארץ חזקים וגבורים ואין בכחנו לנצח אותם!
- "והערים בצורות גדולות מאוד" – הערים מוקפות חומות גדולות וחזקות מאוד מחשש שבני הענקים יכבשו אותם, אך אנו שלא ענקים אין יכולת לכבוש אותם!
- "וגם ילידי הענק ראינו שם" – אנשים גבורים וחזקים שלא ניתן לנצחם!
- "עמלק יושב בארץ הנגב, והחתי והיבוסי והאמורי יושב בהר, והכנעני יושב על הים ועל יד הירדן" – אין שום צד לבא משם לכבוש את הארץ.

40. כיצד הגיב כלב לדברי המרגלים?

כלב השתיק אותם ואמר: "עלה נעלה וירשנו אותה – כי יכול נוכל לה"! נצליח לכבוש את הארץ ולהכניע את יושביה!

כדי שיתנו המרגלים לכלב לדבר, עשה בחכמה והתחיל לומר "וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם" (משה), כדי שהם יחשבו שגם הוא מצטרף אליהם ואחר כך אמר דברי שבח על משה!

41. **כיצד הגיבו המרגלים לאחר דברי כלב?**

המרגלים ענו לכלב; "לא נוכל לעלות אל העם כי חזק ממנו" והמשיכו להוסיף להוציא דיבת הארץ ולהטיל פחד בעיני הציבור – וכך אמרו:

- "ארץ אוכלת יושביה היא" – כל מקום שעברנו ראינו אותם עסוקים בקבורת מתים. אך הקב"ה עשה לטובתם כדי שיהיו תושבי המקום טרודים ולא ישימו לב אליהם.
- "וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות" – גדולים וגבוהים. (היה צריך להעריך את מדותם).
- "ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים" – ראינו שם את צאצאי הנפילים הקדמונים.

42. כיצד הרגישו המרגלים את עצמם לפני הענקים?

- "ונהי בעינינו כחגבים" – מרוב גובהם המופלג נדמה היה לנו שאנחנו נמוכים כמו חגבים.
- "וכן היינו בעיניהם" – וכך באמת היינו נראים בעיני הענקים כמו חגבים. (ולכן לא חשבו שאנחנו אנשים ולא הזיקו לנו).

פרק י"ד
חטא המרגלים והמעפילים

שו"ת חזרה חומש במדבר

תוכן הפרק:

בני ישראל מאמינים לדברי המרגלים צועקים ובוכים ומבקשים למות במדבר או לחזור למצרים ולא למות בידי יושבי הארץ.

משה ואהרון נופלים על פניהם לפני כל קהל ישראל, ויהושע בן נון וכלב בן יפונה קורעים את בגדיהם ומבקשים מישראל שלא למרוד בה' – כי בוודאי יוכלו לכבוש את הארץ.

ה' מתגלה אל משה ומבקש לכלות את כל הדור ההוא כאיש אחד ויקים עם רב יותר מזרעו של משה. משה מבקש מה' שלא יעשה כן לבל יהיה חילול השם – שלא יאמרו הגויים שה' הרג את עמו כי אינו יכול חלילה להכניסם לארץ. ה' נשבע בשמו ובכבודו שקיים את גזירתו – אך היא לא תתקיים בבת אחת, אלא מעט מעט ה' ימית את דור המדבר כל היוצאים ממצרים מבן עשרים שנה ומעלה במשך ארבעים שנה. ובניהם אחריהם הם שיירשו את הארץ. המרגלים נענשים ומתים מיד.

הקב"ה מאריך לבני ישראל את הדרך במדבר וחזרו לאחוריהם והקיפו את ים סוף.

המעפילים – כמה מבני ישראל מבקשים לעלות בכח לארץ. משה הזהירם על כך והם לא שהו לדבריו. כאשר הם עולים – מכים בהם העמלקים והאמוריים.

43. כיצד הגיב העם לדברי המרגלים?

- כששמעו הסנהדרין את דברי המרגלים, הרימו את קולם וצעקו.
- כל העם הצטרפו אליהם ובכו בלילה ההוא – <u>בליל תשעה באב</u>.

44. מה טענו והתלוננו העם על משה ואהרון, ומתי?

כל העם קמו בבוקר – <u>ביום תשעה באב</u> – והתלוננו:

1. הלואי שהיינו מתים במצרים או אפילו במדבר הזה.
2. ולמה ה' מביא אותנו לארץ כדי לגרום לנו למות בחרב, עדיף יותר שנחזור למצרים להיות עבדים.

45. מה חששו בני ישראל שיעלה בגורלם של נשיהם וילדיהם?

בני ישראל חששו שאם הגויים יהרגו אותם, אז הם יקחו את נשיהם וילדיהם.

46. מה כוונת העם כשאמרו; "נתנה ראש"?

- פי' א': נמנה עלינו מלך חדש במקום משה רבנו.
- פי' ב': נעבוד עבודה זרה חלילה.

(אם אמרו להם יהושע וכלב "אך בה' אל תמרודו", משמע שהתכוונו למרוד בה' ולעבוד ע"ז).

47. מה היה חטאם של העם שהאמינו לדברי המרגלים?

החטא של העם היה, שפחדו מהגויים יושבי הארץ ולא בטחו בה' ולא סמכו עליו שיעזור להם לנצח! (רמב"ן).

48. מה עשו משה ואהרון ויהושע וכלב, כששמעו את הדברים הנוראיים?

- משה ואהרון – נפלו על פניהם, לשכנע את העם לחזור בהם.
- יהושע וכלב – קרעו בגדיהם, מרוב צער.

49. כיצד ניסו יהושע וכלב לשכנע את העם שלא יארע להם שום רע בארץ?

1. הארץ היא טובה מאוד מאוד, ולא כמו שאמרו המרגלים.
2. אם נהיה ראויים, הקב"ה יכול להכניס אותנו לארץ והגויים לא יזיקו לנו – אבל בתנאי שלא נמרוד בה'!
3. אסור לכם לפחד מהגויים, אנחנו יכולים לנצח אותם בקלות כמו אכילת לחם, הקב"ה נמצא אתנו ואל תחששו מהם!

50. מה הפירוש "צר צילם מעליהם"?

- פי' א': רק האם ה' יסיר את ההגנה מעליהם.
- פי' ב': איוב שהגן על יושבי הארץ מת, ולא היה מי שיגן עליהם.

51. מה היתה תגובת המרגלים כששמעו את דברי כלב ויהושע?

המרגלים רצו לרגום את יהושע וכלב באבנים.

52. כיצד נמנעה זריקת האבנים על כלב ויהושע?

כאשר כבוד ה' נראה בענן באוהל מועד.

53. מה אמר ה' למשה לאחר חטא המרגלים? (לפי לשון הפסוק!)

ה' אומר למשה:

- עד אנה ינאצוני העם הזה" – עד מתי יכעיסוני ויזלזלו בי.
- "ועד אנה לא יאמינו בי" – ועד מתי לא יאמינו שיש בכחי להכניסם לארץ.
- "בכל האותות אשר עשיתי בקרבו" – אחרי שראו בעיניהם הרבה אותות שעשיתי במצרים ועדיין לא מאמינים שיש בכחי להכניסם לארץ? ולכן -
- "אכנו בדבר ואורישנו" – אביא עליהם מגפה שימותו כולם ביחד ועל ידי כך אגרשנו מן העולם.

54. כיצד תתקיים ההבטחה שהבטיח הקב"ה לאבות שיכניס את זרעם לארץ?

משה רבנו הרי הוא מזרע האבות – "אעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו" – ארבה את זרעך לעם גדול ורב יותר מבנ"י.

55. כיצד הצליח משה לבטל את הגזרה שלא ימותו כולם כאחד?

משה אמר לה', שאם תהרוג את ישראל במדבר כולם כאחד ולא תכניסם לארץ – יהיה חילול ה' גדול!

שהרי המצרים והגויים שמעו שהוצאת את ישראל ממצרים באותות ובמופתים,

וכשישמעו שהרגת את כולם ביחד במדבר ולא הכנסתם לארץ – יאמרו, שכחך מוגבל חלילה רק לנצח את המצרים ולא את שבעת האומות!

56. אלו מדות זכות הזכיר משה בתפילתו?

מדות של רחמים: ארך אפים ורב חסד וכו'.

57. כיצד הגיב ה' לדברי משה?

אמר לו הקב"ה: "סלחתי כדברך!"

- סלחתי – כפי שביקשת שלא להרוג את כולם כאיש אחד.
- כדברך – כדי שלא יצא חילול ה'!

58. האם הקב"ה סלח לעם לגמרי?

הקב"ה אמר למשה: מה שביקשת שלא אהרגם כולם כאחד אעשה – אך אני נשבע בשמי ובכבודי שכל האנשים שיצאו ממצרים שראו את נפלאותי ואינם מאמינים בי, הם ימותו במדבר ולא יכנסו לארץ. (בפרק הבא יפורט מי לא נכנס).

59. האם רק החוטאים בחטא המרגלים לא יכנסו לארץ?

לא! "וכל מנאצי לא יראוה" – גם כל המכעיסים אותי מכאן ולהבא לא יכנסו לארץ!

60. **"וינסו אותי זה עשר פעמים" – מה הם עשרת הנסיונות שניסו את הקב"ה?**

מצ"ב טבלה!

מספר	במה ניסו?	תיאור הנסיון
1.	בים – בירידתם לים	"המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר"?
2.	בים – בעלייתם מן הים	כשם שאנחנו יוצאים מהים מצד אחד – כך המצרים יצאו מצד אחד.
3.	במן	נצטוו שלא לצאת בשבת ללקוט מן – ויצאו!
4.	במן	נצטוו שלא להותיר מהמן למחרת – והותירו!
5.	בשליו	במדבר סין – "מי יתן מותנו... בשבתנו על סיר הבשר"
6.	בשליו	בקברות התאוה – "ויאמרו מי יאכילנו בשר".
7.	במים	במרה.
8.	במים	ברפידים.
9.	בעגל	מעשה העגל.
10.	במדבר פארן	מעשה המרגלים.

61. כיצד הטריח הקב"ה על ישראל עקב חטא המרגלים?

הקב"ה האריך עליהם את הדרך – דרך הסובבת את ים סוף!

62. מה הזהיר הקב"ה את ישראל?

שלא תעיזו לנסות להילחם עם העמלקי והכנעני כי הם יהרגו אתכם, בגלל שאני כבר לא עמכם!

63. מה הם העונשים שה' העניש את ישראל והמרגלים?

- <u>כל היוצאים ממצרים מבן עשרים שנה עד גיל שישים</u> – ימותו במדבר במשך ארבעים שנה ולא יכנסו לארץ.
- <u>בניהם אחריהם</u> – יירשו את הארץ אך לא נכנסו לארץ מיד אלא יתעכבו במדבר במשך ארבעים שנה.
- <u>המרגלים</u> – נענשו ומתו מיד.

64. כיצד מתו בני ישראל והמרגלים?

- <u>כל היוצאים ממצרים מבן עשרים שנה עד גיל שישים</u> – היו חופרים קברים בערב תשעה באב והיו נכנסים לקבר ונשארים שם כל הלילה, ובבוקר הכריז משה "יבדלו החיים מן המתים", והנשארים בחיים יצאו מקבריהם. כך עשו כל שנה ושנה.
ורק בשנה האחרונה לכניסתם לארץ לא מתו ויצאו מקבריהם חיים ביום ט"ו באב.
- <u>המרגלים</u> – מתו במגפה מידה כנגד מידה – כיון שחטאו בלשונם והוציאו דיבה על הארץ – כך נמשך וגדל לשונם עד שהגיע לטבורם והיו תולעים יוצאים מלשונם ובאים לתוך טבורם, ומטבורם חוזרים התולעים ונכנסים ללשונם.

[עונשם התחיל מיד ביום תשעה באב – ונסתיים בז' באלול].

65. מה הם מדה כנגד מדה בפרשת מרגלים?

המעשה	השכר
כשם עם ישראל האמינו לדברי המרגלים שתרו את הארץ ארבעים יום –	כך נגזר עליהם שהבנים שיצאו ממצרים פחות מבן עשרים שנה יתעכבו במדבר ארבעים שנה!
עם ישראל ביקשו למות במדבר –	כך נגזר עליהם שבמדבר הזה ימותו!
יהושע בן נון וכלב בן יפונה הם דיברו טוב על הארץ –	כך הם יזכו להיכנס לארץ!

<u>המעפילים</u>

66. האם בני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה שנגזר עליהם למות במדבר קיבלו את הדין באהבה?

לא, הם לא קיבלו באהבה – אלא –

1. התאבלו ובכו.
2. המרו את פי ה' ועלו בחזקה (העפילו) לכיוון ארץ ישראל.

67. מה הזהיר משה את המעפילים?

משה הזהיר אותם ואמר להם; שלא יעברו את פי ה' ושלא יעלו לכיוון ארץ ישראל כי אתם לא תצליחו – שהרי –

1. העמלקים והכנענים שם ויהרגו אותם בחרב.
2. וה' לא הולך בקרבכם ולא יעזור לכם.

68. מה ארע להם למעפילים?

המעפילים לא שמעו למשה ועלו בחזקה, והעמלקים והכנענים היכו והרגו אותם ולא השאירו אפילו אחד חי!

69. מה למדנו מפרשת המרגלים והמעפילים?

1. שהקב"ה מעניש לרשעים ומשלם שכר טוב לצדיקים. (המרגלים וכלב ויהושע).
2. חומרת עון דיבור לשון הרע ועונשו. (המרגלים).
3. חוסר אמונה בה' ופחד מהאויב. (עם ישראל).
4. שהנהגת ה' בעולם היא מדה כנגד מדה! (המרגלים העדה, כלב ויהושע).
5. לשמוע בקול חכמים ולא לעבור על דבריהם! (המעפילים).
6. יש עוד הרבה מה ללמוד מפרשה זו, ניתן לפתח עוד ועוד!

פרק ט"ו

מנחת נסכים, חלה, עבודה זרה, מקושש וציצית

מנחת נסכים:

הקדמה למנחת נסכים:

- **כל קרבן עולה או שלמים בין של יחיד ובין של ציבור – יש להביא גם מנחת נסכים.**

וזה חוץ מהבהמה שעומדת להקרבה!

- **מנחת נסכים מורכבת משני קרבנות:**
  - **קרבן מנחה – סולת חיטים בלול בשמן שנקטרת על גבי המזבח.**
  - **ניסוך היין – לנסך יין על גבי המזבח.**

- **הכמויות של מנחת נסכים משתנה לפי סוג הבהמה כפי שמסוכם בטבלה להלן!**

70. היכן מקיימים את מצות מנחת נסכים, ומדוע נסמכה לפרשת מרגלים?

- מצות מנחת נסכים ניתן לקיימה רק בארץ ישראל במשכן או במקדש.
- ונסמכה לפרשת מרגלים – כדי לבשר לישראל שיזכו להיכנס לארץ ישראל.

71. אלו עולות ושלמים מתחייבים במנחת נסכים?

- על כל בהמה ובהמה של עולה ושלמים שמקריב מתחייב במנחת נסכים בנפרד.
- על כל עולה ושלמים בין של נדר ובין של נדבה מתחייב מנחת נסכים.
- על כל עולה ושלמים בין בקרבן יחיד ובין בקרבן ציבור. לדוגמה: עולת תמיד ומוסף, מתחייב מנחת נסכים.

72. מהו נדר ומהו נדבה?

- נדר – האומר "הרי עלי" להביא עולה או שלמים.
- נדבה – האומר "הרי זו" עולה או שלמים.

73. מי מתחייב בהבאת מנחת נסכים?

בין ישראל ובין גר צדק שמקריב עולה או שלמים.

74. מה הם הכמויות של מנחת נסכים? מצ"ב בטבלה – שנן היטב!

		כבש	איל	בן בקר

מנחה	**סולת**	עשרון האיפה	שני עשרונים	שלושה עשרונים
	שמן	רביעית הלוג	שלישית הלוג	חצי הלוג
נסך	**יין**	רביעית ההין	שלישית ההין	חצי ההין

<u>הפרשת חלה</u>:

75. מהי מצות חלה?

מצות חלה – הלש עיסה כשיעור, מתחייב להפריש ממנה מקצת מהעיסה.

76. **ממתי התחייבו ישראל במצות חלה?**

ממתי שנכנסו לארץ ואכלו מלחמה – נתחייבו בה! (היה בתאריך ט"ז בניסן).

77. מה הדין בתבואה של חוץ לארץ והפרשת חלה בחוץ לארץ?

- גם תבואה של חו"ל שמכינים איתה עיסה בארץ ישראל – חייבת בחלה.
- עיסה בחו"ל – פטורה בחלה מן התורה. אבל חכמים חייבו להפריש גם בחו"ל (כדי שלא תשתכח תורת חלה מישראל).

78. מהו השיעור החייב בחלה?

שיעור העיסה החייבת בחלה – כשיעור ארבעים ושלוש ביצים וחומש ביצה קמח. (בימינו 1.666 ק"ג קמח).

79. למי נותנים את תרומת ההפרשה, וכיצד אוכל אותה?

את תרומת ההפרשה נותנים לכהן והוא אוכל אותה בטהרה!

80. מהו השיעור שנותנים לכהן?

- התורה לא נתנה שיעור, העיקר שיהיה כדי נתינה יפה.
- וחכמים נתנו שיעור:
  - אחד מעשרים וארבע – לבעל הבית, לכל אדם בביתו.
  - ואחד מעשרים ושמונה – לנחתום, לבית מאפה.

81. האם כיום נותנים את החלה לכהן, ומדוע?

- היום לא נותנים לכהן אלא שורפים את החלה.
- כי צריך לאכול את התרומה בטהרה, והיום כולנו טמאי מתים.

82. מתי ראויה העיסה להפרשה?

לאחר שלשו ובללו את העיסה אז היא מתחייבת בהפרשה.

83. האם מותר לאכול לחם או מזונות ללא הפרשת חלה?

כל עיסה שלא הפרישו ממנה חלה נחשבת כ"טבל" ואסור לאכול ממנה. והאוכל ממנה חייב מיתה בידי שמים חלילה!

<u>עבודה זרה בשוגג ובמזיד:</u>

הקדמה לאיסור עבודה זרה:

כל כך חמור איסור עבודה זרה – שהעובד אותה נחשב לו כאילו עבר על כל המצוות שבתורה!

אופני עבודה זרה:

- **רוב ישראל שעבדו ע"ז בשגגה עפ"י הוראת בית דין הגדול.**
- **יחיד מישראל שעבד ע"ז בשגגה.**
- **עבודה זרה במזיד.**

מדברת התורה?

כפרתם ועונשם – יבוארו בשאלות!

ומדוע נאמר בלשון זה?

- התורה מדברת על איסור עבודה זרה שאדם חטא ועבד בשגגה. (כגון; שחשב על בית ע"ז שהוא בית כנסת והשתחווה שם).
- התורה כתבה "את כל המצוות האלה" – כי איסור עבודה זרה היא מצוה אחת ששקולה כנגד כל המצות שבתורה, והעובר עליה נחשב לו כאילו עבר על כל מצוות התורה!

85. אם רוב ישראל עבדו ע"ז בשגגה – מה כפרתם?

אם כל ישראל או רובו עבדו ע"ז בשוגג עפ"י הוראת בית דין הגדול – כל שבט ושבט מביא שני קרבנות לכפרתם:

1. פר בן בקר – לעולה. ומנחת נסכים של פר (כפי שלמדנו בשבוע קודם).
2. שעיר עיזים – לחטאת (פנימית).

86. כיצד נקרא קרבן עולה זה, ומה שונה בסדר הקרבתו?

- קרבן עולה זה נקרא – "פר העלם דבר של ציבור".
- בכל פעם שמקריבים חטאת ועולה – מקריבים חטאת ואחר כך עולה. וכאן שונה – שמקריבים עולה ואחר כך חטאת.

87. מה היא הכפרה לאדם יחיד שעבד עבודה זרה בשוגג, ומה שונה משאר עבירות?

- אדם יחיד שעבד עבודה זרה בשוגג – מקריב שעירה (עז בת שנתה) לכפרתו.
- יחיד שעבר בשוגג על אחת מהעבירות החמורות – מקריב כבשה או שעירה. ובע"ז הדין שונה – שמקריב שעירה ולא כבשה.

88. כיצד כתוב בפסוק שה' מכפר אם שבים בתשובה?

"ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה".

89. כיצד מכונה האיש העובד ע"ז במזיד, ומהו עונשו?

- העובד ע"ז במזיד – מכונה בתורה "אשר תעשה ביד רמה"... "את ה' הוא מגדף"... "דבר ה' בזה ואת מצותו הפר".
- עונשו – "הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה" – חייב כרת, אם לא שב בתשובה!

<u>מקוששש עצים:</u>

90. מה עשה המקוששש, ומה חטאו?

- בני ישראל מצאו במדבר איש מקוששש עצים ביום השבת במזיד.
- המקוששש עצים אסף עצים תלושים ביום השבת ועבר על איסור "מעמר" – ללקט גידולי קרקע לערימה. (יש דעות נוספות).

91. כיצד התרו בו המוצאים אותו מקוששש עצים?

- העדים התרו בו ואמרו לו;

1. שהוא עובר על איסור מעמר.
2. ויתחייב מיתה בבית הדין.

92. מה עשו העדים כשהמקוששש לא שמע להם?

העדים הביאו את המקוששש לבית המדרש וסיפרו למשה ואהרון וכל ישראל כל מה שארע.

93. מה עשה משה עם המקוששש, ומדוע לא הרגו אותו מיד?

- משה הניח אותו במאסר (במשמר) עד שיתברר מהו עונשו.
- משה ידע שעונשו של המחלל שבת בעדים והתראה הוא במיתה, אך לא ידע איזה סוג עונש מיתה צריך להיענש.

94. מה ענה ה' למשה, וכיצד ייענש?

- ה' ענה למשה; שדינו של המחלל שבת במזיד עם עדים והתראה – בסקילה.
- <u>העדים</u> במעמד כל העדה סקלו אותו באבנים מחוץ למחנה, ומת המקוששש.

<u>מצות ציצית:</u>

95. מה הם המצוות המוזכרות בפרשת ציצית?

1. מצות להטיל ציצית בארבע כנפות הבגד.
2. לא ללכת אחר הרהור הלב והעיניים.
3. להזכיר יציאת מצרים.

96. מה היא מצוות ציצית, ואיזה בגד חייב בציצית?

- כל אדם זכר שירצה ללבוש בגד עם ארבעה קצוות – מצווה להטיל לפני הלבישה קבוצת חוטים תלויים בארבעה הקצוות.
- רק בגד שיש בו ארבע כנפות (פינות ישרות) חייב בציצית ולא בעלת שלוש וחמש כנפות.

97. כמה חוטים צריך לתלות בכל קצה ובאיזה צבע?

- יש לתלות בכל קצה (כנף) שלושה חוטים בצבע לבן וחוט אחד תכלת.
- את החוטים מקפלים לשניים, ונמצא שיש בכל קצה שמונה חוטים – ששה לבנים ושניים תכלת.

98. "ונתנו על כנף הציצית פתיל תכלת" – מהו צבע תכלת?

צבע תכלת הוא צבע ירוק שנוצר מדם החלזון שצבעו תכלת (עולה מן הים פעם בשבעים שנה בחלקו של זבולון).

99. מדוע נקרא ציצית בשם זה?

1. כי הפתילים לאחר קשירתם נראים כמו ציצת הראש. (אסיפת שערות הנראית כעין כתר ונמצאת על קדקוד הראש).
2. ציצית – מלשון הצצה – להציץ, להביט ולראות את הציצית.

100. מה הם חלקי הציצית?

- כנף – זוית הבגד.
- פתיל – חוט.
- גדיל – מקום הקשרים.
- ענף – מקום החוטים כלפי הארץ.

הגדיל והענף ביחד נקראים ציצית.

101. מהי מטרת מצות ציצית?

1. לזכרון קיום כל מצוות התורה המקדשות את האדם.
2. שלא ללכת אחרי תאוות הלב והעיניים.

102. כיצד אדם עלול לחטא על ידי הלב והעיניים?

העין רואה – והלב חומד – וכל האיברים נמשכים אחריו.

103. מדוע יש לשמוע בקול ה' ולקיים את כל מצוותיו?

1. ה' נאמן לשלם שכר טוב לעושי רצונו – "אני ה'".
2. ה' הוא המנהיג אותנו ונאמן להיפרע מעוברי רצונו – "א-להיכם".
3. ה' הוציא אותנו ממצרים מבית עבדים – כדי שנקבל עלינו עול מלכות שמיים ונשמור מצוותיו – "אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים".

104. מה המשותף לשלושת המצוות – עבודה זרה, חילול שבת, ומצות ציצית?

שלוש מצוות הללו שקולות כנגד כל מצוות התורה.

- העובד עבודה זרה – כופר הוא בא-להי ישראל ובכל מצותיו.
- המחלל שבת – מעיד שאינו מאמין שה' ברא את השמיים והארץ.
- מצות ציצית – שקולה כנגד כל המצוות, שנאמר "ועשיתם את כל מצותי".

רמזים למצות ציצית מתוך פירוש רש"י:

וזכרתם את כל מצות ה' – מצות ה' תרי"ג = 613.

ציצית = 600.

מספר החוטים = 8.

מספר הקשרים = 5.

סה"כ = 613.

פרשת קרח פרק ט"ז

מחלוקת קרח ועדתו ועונשם

1. **מה הם תולדות שבט לוי?**

מצ"ב תרשים!

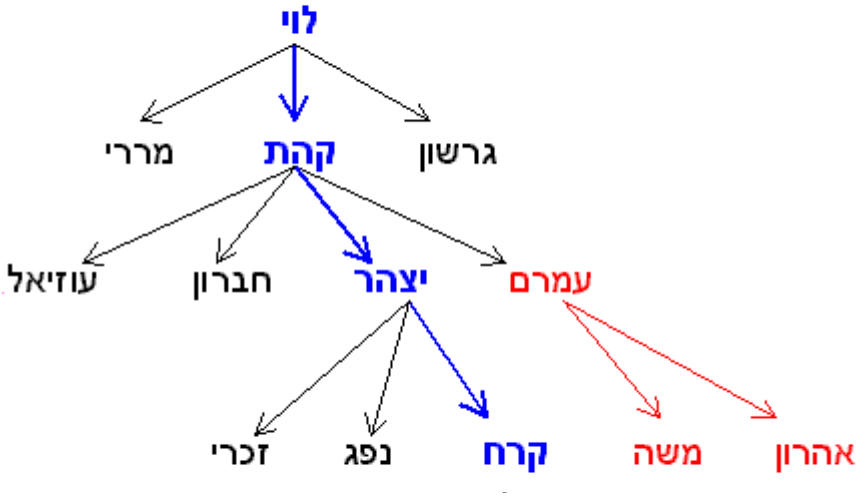

2. **"ויקח קרח" – את מי לקח?**
   - קרח לקח את עצמו לצד אחד לחלוק על משה ואהרון.
   - משה הקהיל את ראשי הסנהדרין והתלוצץ ואמר: בגד שכולו תכלת... בית מלא ספרים (ספרי תורה)...
3. **מי הצטרף למחלוקת עם קרח, ומה למדים אנו מכך?**

שבט ראובן חנו בצד דרום סמוך לבני קהת וקרח היה ממשפחתם. ולכן הצטרפו אל מחלוקתו –

- דתן ואבירם בני אליאב, ואון בן פלט – משבט ראובן.

- וחמישים ומאתים ראשי סנהדרין – רובם משבט ראובן.

ומזה חשוב ללמוד כמה לא כדאי להתחבר לחבר שלא מתנהג הכי טוב, כי הוא עלול להיענש כמוהו – אוי לרשע ואוי לשכנו!

4. **באלה תיאורים חשובים מתוארים האנשים שהצטרפו למחלוקת קרח?**
   - **נשיאי עדה** – אנשים חשובים ומרוממים על הקהל.
   - **קריאי מועד** – אנשים שנקראים להשתתף בנושאים חשובים.
   - **אנשי שם** – אנשים מפורסמים ובעלי שם.
5. **על מה התלונן קרח?**
   1. משה קיבל מלכות ומסר לאהרון אחיו את תפקיד הכהונה.
   2. מדוע מכל שבט לוי, בני קהת ממשפחתו של משה הם שקיבלו לשאת את המשא החשוב – את כלי הקודש.
6. **מה היא הכוונה <u>האמיתית</u> של קרח לחלוק על משה ואהרון?** (עפ"י רש"י ורמב"ן)

קרח קינא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל וקבע שמשה לא עושה על פי ציוויו של ה' אלא מחליט חלילה מעצמו – וכך חישב:

- הרי לקהת היו ארבעה בנים – עמרם ויצהר, חברון ועוזיאל.
- עמרם הוא הגדול – אהרון ומשה בניו קיבלו משרות כהונה ומלכות.
- עוזיאל שהוא הקטן – בנו אליצפן התמנה לנשיא של משפחת קהת ע"י משה, במקום למנות את קרח שהיה בנו של יצהר הגדול מעוזיאל.

7. **כיצד נחשבת מחלוקת קרח ועדתו?**

"הנועדים על ה'" – קרח ועדתו נחשבים שנחלקו על ה'!

8. **מה עשה משה לאחר ששמע את טענותיו של קרח?**

משה נפל על פניו מפני המחלוקת ולא התפלל אל ה'! משל לבנו של מלך...

9. **כיצד הציע משה לבדוק במי בחר ה', מתי ומדוע?**
   - משה הציע <u>שמחר בבוקר</u> ה' יודיע מי ראוי לכהונה ומי ללויה ע"י הקטרת מחתות הקטורת.
   - כל אחד מכם יביא מחתה ישים עליה אש וקטורת, ואהרון גם הוא יעשה כך, ונראה איזו מנחה יקבל ה'!
   - משה קבע להם לבוקר, כי רצה לדחותם אולי ישובו ואמר להם כעת זה זמן שכרות (אחרי שאכלו ושתו) ולא כדאי לקבל החלטות.
10. **"וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם" – מדוע? ומה היתה תשובתם?**
    - משה אהב את השלום ולכן שלח שליחים אל דתן ואבירם שיעלו אליו ויוכיח להם שכל ההחלטות הם מה' בלבד!
    - דתן ואבירם עזי נפש ודיברו כלפי משה דברים קשים וענו "העיני האנשים האלה תנקר לא נעלה" – אפילו אם תוציא לנו את העיניים לא נבא אליך!

11. מה טענו דתן ואבירם כלפי משה רבינו?

דתן ואבירם דיברו דברים הפוכים וטענו למשה:

- הוצאת אותנו מארץ מצרים – ארץ זבת חלב ודבש.
- ולא הבאת אותנו לארץ ישראל – ארץ דבש חלב ודבש – כדברך.
- ולא רק זה, אלא גרמת לכולנו למות במדבר! ("יתמו ושם ימותו").

12. מה ביקש משה מה' לאחר ששמע את טענות דתן ואבירם?

משה פנה לה' וביקש "אל תפן אל מנחתם" – אל תקבל מהם את הקטורת!

13. מה אמר משה לה' על קרח ועדתו?

1. "לא חמור אחד מהם נשאתי" – לא קיבלתי מהם שום טובת הנאה.
2. "ולא הרעותי את אחד מהם" – לא גרמתי נזק לשום אחד מהם!

14. כיצד התכונן קרח לקראת הקטרת הקטורת?

1. קרח הסית במשך כל הלילה את השבטים נגד משה על כך שמינה את אהרון אחיו לכהונה!
2. ואסף את כל הקהל אל פתח אוהל מועד – ונגלה כבוד ה' בענן!

15. מה ציוה ה' את משה ואהרון כשירד עמוד הענן פתח האוהל, ומה ביקשו מה'?

- "הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע" – להיבדל מתוך העדה וה' יכלה אותם מיד!
- משה ואהרון נפלו את פניהם ואמרו אל ה' "האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף"? – וכי מפני שקרח ועדתו חטאו צריך לכלות כל העדה?

16. מה ביקש ה' ממשה בעקבות פנייתם אל ה'?

ה' ציוה את ממשה להזהיר את העדה שיסתלקו מסביב משכן קרח דתן ואבירם.

17. מה ביקש משה מהעדה?

1. סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה.
2. ואל תגעו בכל אשר להם.
3. פן תספו בכל חטאתם – מי שלא ישמע ייענש כמותם!

18. מה עשו העדה בעקבות בקשתו של משה, ומה עשו דתן ואבירם?

- כל העדה הסתלקו מעל משכן קרח דתן ואבירם.
- אך דתן ואבירם יצאו נצבים בעזות מצח בפתח אהליהם וגם נשיהם בניהם וטפם (הילדים הגדולים והקטנים)!

19. כיצד ייוודע שכל מה שעשה משה הוא על פי ציוויו של ה' ולא בדה זאת מלבו?

משה הזהיר את קרח ודתן ואבירם:

- "אם כמות כל האדם ימותון אלה... – לא ה' שלחני" – אם ימותו במיתה רגילה סימן הוא שאני לא שליח ה' חלילה.

- "ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם... – וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'" – ואם ימותו קרח ודתן ואבירם במיתה מיוחדת שתפתח הארץ את פיה ותבלע אותם חיים ואת כל רכושם – סימן הוא שמשה עשה הכל בציווי ה' והרשעים האלה הרגיזו את ה'!

20. מה ארע לקרח, דתן ואבירם לאחר אזהרת משה?

- איך שסיים משה את דבריו – מיד נבקעה האדמה אשר תחתיהם ופתחה את פיה והם ירדו כשהם חיים לשאול (לגיהנם), ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל!

21. את מי בלעה האדמה?

- את קרח ואת דתן ואבירם.
- את כל האדם – הנשים והילדים, ואפילו את התינוקות הקטנים!
- את בתיהם.
- את כל הרכוש, ואפילו חפץ שהיה במקום אחר – הגיע לשם ונבלע.

22. כיצד הגיבו ישראל לאחר הבליעה?

"וכל ישראל אשר סביבותיהם נסו לקולם, כי אמרו פן תבלענו הארץ".

23. כיצד נענשו מאתים וחמישים איש מקריבי הקטורת?

אש יצאה מאת ה', האש שבתוך המחתות, ושרפה אותם!

24. סכם, כיצד נענשו קרח ועדתו!

1. **קרח, משפחתו ביתו ורכושו** – נבלעו באדמה.
2. **דתן ואבירם בתיהם ורכושם** – נבלעו באדמה (במדבר כו ט, דברים יא ו)
3. **מאתים וחמישים איש מקריבי הקטורת** – נשרפו מהאש שבמחתות.
4. **און פן פלת** – אשתו הצילה אותו....
5. **בני קרח** – לא מתו, כי שבו בתשובה. (במדבר כו, יא).

25. <u>מי אמר למי</u>?

- כי כל העדה כלם קדושים?
- רב לכם בני לוי?
- העיני האנשים ההם תנקר לא נעלה?
- לא חמור אחד מהם נשאתי?
- האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף?
- הרומו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע?
- פן תספו בכל חטאתם?

פרשת קרח פרק י"ז

<u>קדושת המחתות</u>

1. **מדוע מתו מאתים וחמישים איש השרופים שהקטירו קטורת?**
   - רק כהן שהוא מזרע אהרון רשאי להקטיר קטורת, אך כל איש זר שאינו מזרע אהרון הכהן אסור לו להקטיר קטורת.
   - וקרח ועדתו – האנשים השרופים שלא היו מזרע אהרון הקטירו קטורת ונשרפו ומתו.
2. **מה ציוה ה' את אלעזר לעשות עם המחתות והאש שבתוך המחתות, ומדוע?**
   - ה' ציוה את אלעזר להרים ולהוציא את המחתות המושלכות בין האנשים השרופים – "כִּי קָדְשׁוּ" – בגלל שהשרופים הקדישו את המחתות לשמים.
   - "ואת האש זרה הלאה" - ואת גחלי האש להשליך לארץ – כי נעשה בהם איסור קטורת ע"י זרים.
3. **מה יעשו האומנים עם המחתות שהוציא אלעזר, ומדוע?**
   - ה' ציוה לעשות מהמחתות ריקועי פחים (לוחות פח דקים) ולצפות בהם את <u>הגג</u> של מזבח הנחושת.
   - כדי שיהיה סימן וזכרון לבנ"י שלא לחלוק על הכהונה, ושלא יגשו להקטיר קטורת כקרח ועדתו ונענשו.

<u>עצירת המגפה</u>

4. **מה הייתה תלונת בני ישראל על משה ואהרון על מיתת השרופים, ומדוע?**

- למחרת יום מיתתם של קרח ועדתו – התלוננו בנ"י שאתם גרמתם למיתת השרופים.
- כי משה נתן להם עצה להקטיר קטורת – עבודה שאינה ראויה להם.

5. מה עשו משה ואהרון כשהעם נאסף להתלונן עליהם?

- משה ואהרון פנו להיכנס למשכן כדי להגן על עצמם.
- והקב"ה כיסה את המשכן בענן כדי לשמור עליהם.

6. מה הודיע הקב"ה למשה שעומד לעשות לעם, ומה עשו משה ואהרון?

- הקב"ה הודיע למשה שהוא עומד לכלות את כל המתלוננים ברגע אחד, ומשה יבקש מהעם להיבדל מהם.
- משה ואהרון נפלו על פניהם והתפללו שלא ימותו כולם ברגע אחד.

7. מה ארע למתלוננים, ומה אמר משה לאהרון לעשות כדי לעצור את המגפה?

- פרצה מגפה והתחילו למות מהעם המתלוננים.

8. משה אמר לאהרון לקחת מחתה ולתת עליה אש ולהוליך בזריזות לכיוון המתלוננים – כדי לעצור את מגפת המוות שכבר החלה.

9. מה עשה אהרון עם הקטורת?

- אהרון לקח בזריזות מחתה ובתוכה גחלי אש ורץ לתוך הקהל המתלוננים וראה שאכן כבר החלה המגפה.
- אהרון פיזר סממני קטורת על הגחלים שבמחתה וכיפר על המתלוננים.

10. כיצד נעצרה המגפה?

- אהרון עמד בין החיים ובין המתים ועצר את המלאך הממית שלא ימשיך להמית עוד.
- אהרון שב למשה באוהל מועד וזכות משה הגנה עליהם והמגפה נעצרה לגמרי. (הגוססים לא מתו).

11. כמה אנשים מתו בעקבות מחלוקתו של קרח?

- בעדת קרח – מתו קרח, דתן ואבירם ומאתים וחמישים מקריבי הקטורת.
- במגפת המתלוננים – מתו ארבעה עשר אלף ושבע מאות.

12. מדוע המגפה נעצרה דוקא ע"י קטורת, ומנין ידע משה סגולה זו?

- כי העם רננו אחר הקטורת שסם המוות הוא, שהרי על ידו מתו נדב ואביהוא, ועל ידו נשרפו מאתים וחמישים איש מקריבי הקטורת.
  אמר הקב"ה, תראו שהקטורת עוצרת מגפה והחטא הוא הממית!
  ולכן ציוה משה את אהרון לעצור את המגפה ע"י קטורת דוקא!
- את סגולת הקטורת – לימד המלאך הממית את משה רבינו.

<u>הנחת המטות באוהל העדות</u>

13. מה צווה ה' את משה לעשות כדי שבני ישראל יכירו שה' בחר בשבט לוי לשרת במשכן?

- ה' ציוה את משה שכל נשיא שבט יביא לו מטה (מקל) להניח בקדש הקדשים, כדי שבני ישראל יכירו שה' בחר בשבט לוי לשרת במשכן.
- סך הכל יביאו שנים עשר מטות.

14. כיצד החשבון לשנים עשר מטות, הרי מנשה ואפרים נחשבים לשני שבטים?

- כל השבטים הביאו מטה אחד, גם שבט לוי הביא מטה.
- ושבט יוסף הכולל את מנשה ואפרים הביאו מטה אחד בלבד!

15. מה ציוה ה' את משה שיכתוב על המטות, ומה יכתוב על מטה שבט לוי?

- ה' ציוה את משה שיכתוב על המטות את שמות השבטים.
- על מטה שבט לוי יכתוב את שמו של אהרון – כי אהרון היה נשיא שבט לוי.

16. היכן ציוה ה' להניח את המטות? ומה יקרה למטה של השבט שבו בחר ה'?

- ה' ציוה את משה שיניח את המטות בקודש הקדשים לפני ארון העדות.
- והשבט שה' בחר בו – מטהו יפרח!

17. מהי המטרה של הנחת המטות באוהל מועד?

וַהֲשְׁכֹּתִי מֵעָלַי אֶת תְּלֻנּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵם מַלִּינִם עֲלֵיכֶם – תיפסקנה כל תלונות בני ישראל על כהונתו של אהרון.

18. היכן הניח משה את מטהו של אהרון, ומדוע?

- משה הניח את מטה אהרון בתוך כל המטות.
- כדי שלא יחשדו בו שהניח במקום מיוחד כדי שהוא יפרח.

19. למחרת חזר משה לאוהל העדות ומה ראה?

"וַיֵּצֵא פָרַח וַיָּצֵץ צִיץ וַיִּגְמֹל שְׁקֵדִים" – משה ראה את כל תהליכי הפריחה – ממטה ליבש לעץ שקדים.

20. מהם שלושת השלבים בפריחת המטה המתוארים בפסוק?

1. **ויוצא פרח** – המטה הוציא עלים.
2. **ויצץ ציץ** - הצמיח ניצני פרי.
3. **ויגמול שקדים** – המטה הניב פירות שקדים.

21. מה נעשה עם מטות הנשיאים ומטה אהרון?

- **מטות הנשיאים –** כל אחד לקח את מטהו.
- **מטה אהרון –** הקב"ה ביקש ממשה להחזיר את מטה אהרון לאוהל העדות לאות לבני מרי – לאנשים סרבנים, כדי שיראו שה' בחר באהרון ובזרעו.

<u>מניעת ישראל ממיתה</u>

22. "ותכל תלונותם מעלי ולא ימותו" – מדוע חשש ה' שבני ישראל יתחייבו מיתה?

ה' חשש שאם ישראל שוב יתלוננו על כהונת אהרון יתחייבו מיתה, לכן ביקש לגלות להם ע"י פריחת מטה אהרון שה' בחר בו ולא יתלוננו עוד!

23. **"הן גוענו אבדנו כולנו אבדנו" – אלו שלוש מיתות מוזכרות בדברי בני ישראל אל משה?**

- **הן גוענו –** מתו מאתים וחמישים מקטירי הקטורת.
- **אבדנו –** קרח ועדתו נבלעו באדמה.
- **כולנו אבדנו –** מתו המתלוננים במגפה.

24. **ממה חששו בני ישראל?**

הרי מותר לבנ"י להיכנס לחצר אוהל מועד אך ללא לאוהל מועד עצמו, וחששו בנ"י שמא אדם יתקרב יותר מדאי ויכנס לתוכו וימות, וזה דבר שקשה להיזהר בו.

25. **"הַאִם תַּמְנוּ לְגְוֹע" – מה כוונת בנ"י בשאלה זו?**

בנ"י מבקשים מה' שיעשה איזו תקנה למנוע את כניסתם לאוהל מועד.

תשובת הקב"ה – בפרק הבא!

26. **<u>על מה נאמר</u>?**

- **ויעמוד בין המתים ובין החיים?** אהרון.
- **ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים?** מטה אהרון.
- **זכרון לבני ישראל?** ציפוי המזבח במחתות השרופים.

פרשת קרח פרק י"ח

שמירת המשכן – פסוקים א-ז

<u>הקדמה</u>:

בסוף פרק י"ז למדנו שבני ישראל טענו למשה כך:

הרי מותר לנו להיכנס לחצר אוהל מועד אך לאוהל מועד עצמו לא, ואנו חוששים שאולי אדם יתקרב יותר מדאי ויכנס לתוכו וימות, וזה דבר שקשה להיזהר בו.

ולכן אנו מבקשים מה' שיעשה איזו תקנה למנוע את כניסתנו לאוהל מועד.

תשובת הקב"ה בתחילת פרק זה – ה' מצוה את משה לתקן משמרות כהונה ולויה לשמירה על שלא יכנס אדם זר לתוכו.

26. **לכמה קבוצות התחלקו השמירה על המשכן?**

השמירה על מהמשכן התחלקה לשלוש קבוצות:

1. **"אתה ובניך"** – הם אהרון ובניו – ותפקידם עבודות הכהונה במשכן – וממונים לשמור שלא יכנסו למשכן שום אדם חוץ מהכהנים.
2. **"ובית אביך"** – הם הלווים בני קהת – ותפקידם לשאת את כלי הקודש – וממונים לשמור שלא יגעו בכלים שום אדם אחר ממטה לוי ומישראל.

3. **"אחיך מטה לוי שבט אביך"** – הם הלויים בני גרשון ומררי – ותפקידם לשאת את הקרשים והיריעות – וממונים לשמור שלא יכנס למשכן שום אחד מישראל.

27. מה הוא עונשו של אדם זר שנכנס למשכן?

אדם זר שנכנס למשכן, עונשו מיתה בידי שמים.

28. מה הם התפקידים הנוספים של הלווים במשכן?

התפקידים הנוספים של הלויים במשכן הם – למנות מהם גזברים ואמרכלים – ממונים ומפקחים על שאר צרכי המשכן.

29. מהי המטרה שה' נתן את הלויים לסייע לכהנים?

ה' נתן את הלויים מתנה לכהנים לעזור ולסייע להם בעבודות המשכן בלבד, אך לא בעבודתם האישית של הכהנים.

עשרים וארבע מתנות כהונה – פסוקים ח' – כ'

30. מדוע נתן הקב"ה לכהנים עשרים וארבע מתנות?

הקב"ה נתן לכהנים עשרים וארבע מתנות "למשחה" – לכבוד ולגדולה. ולא כשכר עבור עבודתם במקדש.

31. לכמה קבוצות מתחלקות עשרים וארבע מתנות כהונה?

עשרים וארבע מתנות כהונה מחלקות לשלוש קבוצות:

1. 10 מתנות במקדש – לפנים מן הקלעים/המחיצות של חצר המשכן.
2. 4 מתנות בירושלים – בכל העיר/לפנים מן חומת העיר.
3. 10 מתנות בגבולין – מחוץ לחומות ירושלים.

32. **מה הם עשרים וארבע מתנות הכהונה?**

<u>מצ"ב טבלה לפי סדר הפסוקים, שנן היטב והסבר את פירוש המתנות!!</u>

מתנה מספר	מופיעה בפסוק	לשון הפסוק	שם המתנה	המקום
.1	ט	מִקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים	לחם הפנים	במקדש
.2	ט	מִקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים	שתי הלחם	במקדש
.3	ט	מִן הָאֵשׁ	עור העולה	בירושלים
.4	ט	כָּל קָרְבָּנָם	שלמי ציבור	במקדש
.5	ט	לְכָל מִנְחָתָם	שיירי מנחות	במקדש
.6	ט	לְכָל מִנְחָתָם	שיירי מנחת העומר	במקדש
.7	ט	וּלְכָל חַטָּאתָם	חטאת בהמה	במקדש
.8	ט	וּלְכָל חַטָּאתָם	חטאת העוף	במקדש
.9	ט	וּלְכָל אֲשָׁמָם	אשם ודאי	במקדש

.10	ט	וּלְכָל אֲשָׁמָם	אשם תלוי	במקדש
.11	ט	אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לִי	גזל הגר	בגבולין
.12	ט	קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	לוג שמן של מצורע	במקדש
.13	יא	לְכָל תְּנוּפֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	חזה ושוק של שלמים וזרוע של איל נזיר	בירושלים
.14	יב	כֹּל חֵלֶב יִצְהָר	תרומה גדולה	בגבולין
.15	יב	וְכָל חֵלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן	תרומת מעשר	בגבולין
.16	יב	רֵאשִׁיתָם	ראשית הגז	בגבולין
.17	יב	אֲשֶׁר יִתְּנוּ	זרוע לחיים וקיבה	בגבולין
.18	יב	לַה'	הפרשת חלה	בגבולין
.19	יג	בִּכּוּרֵי	ביכורים	בירושלים
.20	יג	כָּל אֲשֶׁר בְּאַרְצָם	שדה אחוזה	בגבולין
.21	יד	כָּל חֵרֶם	שדה החרם	בגבולין
.22	טו	פָּדֹה תִפְדֶּה אֵת בְּכוֹר הָאָדָם	פדיון הבן	בגבולין
.23	טו	בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפָּדֶה	פטר חמור	בגבולין
.24	יח	וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָךְ כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה	בכור בהמה טהורה	בירושלים

33. **מה הם ההבדלים בין קרבנות קדשי קדשים לקדשים קלים?**

	קדשי קדשים	**קדשים קלים**
מקום שחיטתם	בצפון העזרה	בכל מקום בעזרה
מקום אכילתם	לפנים מן הקלעים	בכל העיר
למי נאכלים	לזכרי כהונה	לכל אדם

34. **מי אוכל תרומה גדולה, וממה צריך להישמר?**

- תרומה גדולה – נאכלת לכהנים – לזכרים ולנקבות ולעבדיהם.
- אסור לכהן לתת לזרים לאכול מן התרומה.
- מותר לאכול תרומה טהורה בלבד, אך תרומה שנטמאה אסורה באכילה.
- וצריך לאכול את התרומה בטהרה, שאדם לא נטמא בשום טומאה.

35. **מה עושים עם הבכורים הקדושים?**

- בכור אדם – פודים מידי הכהן ביום השלושים ללידתו בחמשה סלעים כסף.
- בכור בהמה טהורה – פטר חמור – פודים מידי הכהן בשה. בעל החמור מוסר לכהן וְהחמור יוצא לחולין ונשאר בידי הבעלים.
- בכור בהמה טהורה – קדוש מרחם – בעל הבהמה נותן את הבהמה לכהן, ואם הבהמה תמימה – הכהן מקריב אותה לקרבן והבשר נאכל לכהנים בלבד, גם לנקבות.

36. איזה שבט לא קיבל נחלה בארץ ישראל, ומדוע?

- שבט לוי לא קיבל נחלת שדה וכרם בארץ ישראל, אלא ערים לגור בלבד.
- כי ה' הוא החלק והנחלה של שבט לוי והוא נתן לכהנים עשרים וארבע מתנות.

שכר ללווים – פסוקים כ"א – ל"ב

37. **מה היא המתנה שה' נתן ללויים, ומדוע?**

- ה' ציוה את בני ישראל להפריש ולתת ללויים <u>מעשר ראשון</u> – עשירית מהפירות (שנשארו לאחר תרומה גדולה שנתן לכהן).
- המתנה שה' נתן להם היא – עבור עבודתם באוהל מועד. (ולא כמו הכהנים שה' הביא להם מתנות לכבוד ולגדולה).

38. מה צריכים הלויים לתת לכהנים ממעשר ראשון שקיבלו מבני ישראל?

לאחר שקיבלו הלויים מעשר ראשון – הם צריכים לתת ממנו תרומת מעשר ("מעשר מן המעשר") – עשירית מהפירות שקיבלו מישראל.

39. ממתי מותר ללויים לאכול ממעשר ראשון?

- ללויים מותר לאכול ממעשר ראשון – רק לאחר שהפרישו תרומת מעשר לכהן. ונקרא בלשון המשנה "מעשר ראשון שניטלה תרומתו".
- אך לוי שאוכל מעש"ר ללא תרו"מ, נחשב שאוכל טבל וחייב מיתה בידי שמים.

40. למי מותר לאכול ממעשר ראשון, והיכן?

- הלויים יכולים לתת לאכול ממעשר ראשון לאחר שנטלו תרו"מ לכל מי שירצו.
- ניתן לאכול מעשר ראשון בכל מקום ואפילו בטומאה.

41. <u>בארי!</u>

- חלב – דבר מובחר.
- דגן – תבואה מחמשת מיני דגן.
- תירוש – יין.
- יצהר – שמן זית.

שו"ת חזרה חומש במדבר